

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria –Vlada – Government
Kosova Cumhuriyeti-Hükümet

*Ministria e Arsimit, e Shkencës dhe e Teknologjisë
Ministarstvo Obrazovanja Nauke i Tehnologije
Ministry of Education Science & Technology
Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı*

Kosova Cumhuriyeti Üniversite Öncesi Eğitim Müfredat Çerçevesi

Priştina, ağustos 2011

EĞİTİM BİLİM VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Yayın kurulu:

Nehat Mustafa

Drita Kadriu

Ramuş Lekay

Öğretim Üyesi:

Sulejman Dermaku

GrafikTasarım:

www.xhad.net

Yayınevi:

Grafika Reznqi

Bu yayın Kosova'da UNICEF Ofisinin desteği ile Kosova Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı tarafından geliştirilmiştir

Republika e Kosoves
Republika Kosova- Republik of Kosovo
Qeveria-Vlada – Government
Kosova Cumhuriyeti-Hükümet

Ministria e Arsimit e Shkences dhe e Teknologjise-Ministarstva za Obrazovanje Nauku i Tehnologiju-Ministry of
Education Science and Technology-Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı

Kabineti I Ministrit/Kabinet Ministra/Cabinet of the Minister/Bakan Kabinesi

No.262101B
Tr.29.08.2011

Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı(EBTB),Kosova Cumhuriyeti Kanununun 145 maddesi gereğince(nokta2)03/L189 kanunun 4,21,22,maddeleri dikkate alarak,Kosova Cumhuriyeti devlet yönetimi için,(Resmi Gazete,no82,21,Ekim,2010),ve de 8 maddeye (1.4.paragrafı)ve 6 ekine dayanarak, Başbakanlık ofisi ve Bakanlık idari sorumluluk alanları için(22.03.2011)almaktadır.

KARAR

- 1.Kosova Cumhuriyetinin Üniversite öncesi Eğitiminin Müfredat Çerçevesi *belgesi onaylanmıştır.*
- 2.Önceden tasarlanmış veya onaylanmışbütün belgeler yürürlükten kaldırılır
- 3.Karar imzalandığı günden uygulamaya girmiştir

Gerekçe

Yukarıdaki hükümleri göz önünde bulundurarak ve no.261/01 B dilekçesini, t.r. 29.08.2011,Kosova Cumhuriyeti Üniversite öncesi eğitimin Müfredat Çerçevesi tamamlanmıştır ve Kosova Eğitim sistemine uygulanabilir.

Belge Kosova Cumhuriyetinin Üniversite öncesi eğitimin sürekli değişimi ve verimli olmasını hedefler.

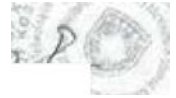
Müfredat Çerçevesi bütün öğrenciler için öğretim kalitesini ve hizmette eşitliğinin temellerini kurmayı ,ve Kosova sisteminin yapılan aktüel eğitim reformları ile bağlantılı ve geliştirilmiş sistemler arasında olmasını hedeflemektedir.

Bu belge Üniversiteöncesi eğitimin geliştirilmesi için bir dizi diğer belgelerin tasarlanması ve uygulanması için temel olacaktır.

Belge, Kosova Cumhuriyetinin Üniversiteöncesi eğitim kalitesini hedefleyen bu belgenin ve takip edecek olanların başarı ile uygulanmasını sağlamaktadır. ...

Karar gönderilir;

1. Bakan Kabinesine;
2. Genel Sekretere
3. ZHAP-Bölümüne;
4. Arşive
5. Arşiv

Prof. dr. Rama Buja, Bakan

Bakan Konuşması

**Öğrenciler, öğretmenler, eğitim temsilcileri,
Veliler, ve Kosova Cumhuriyeti vatandaşları,**

Bakanın Konuşması, Değerli Öğrenciler, öğretmenler, eğitim temsilcileri, Veliler, ve Kosova Cumhuriyeti vatandaşları, Kosova Cumhuriyeti Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (EBTB) Kosovada ki Üniversite Öncesi Eğitimi Müfredat Çerçevesini sizlere sunmaktadır.

Bu belge, Kosova Cumhuriyeti Hükümetinin vizyonunu, bütün hayat boyunca eğitim ve bilgi devletin inşaa edilmesi için EBTB vizyonunu esase aldığıın belirtilmesinde önemli bir rol almaktadır.

Bir Müfredatın hazırlanması devlet ve eğitim sistemi için her zaman zordur, çünkü ülke için güç, hedef, ve en iyi değerler için bir katalizatör rolü sunmaktadır. Bu bağlamda Kosova Cumhuriyeti Hükümetinin Müfredat Çerçevesini geliştirmesi ulusal ve uluslararası geçerli saygın bir eğitim sistemini iyileştirmek için kararlılığını gösteriyor.

Bunun amacı, yaşam ve iş için yetkinlikleri geliştirmek, Müfredat sisteminin gelişimini ve öğrenme, öğretme deneyimlerini yönetmek.

Öğrenciler, Öğretmenler, Okul Müdürleri, Belediye yetkilileri temsilcileri, yerel ve uluslararası eğitim ve sivil toplum yetkilileri: Size sunulan Müfredat çerçevesi, sizinle düzenlenen kamu toplantılarında tartışılan sorunları ve endişeleri yansıtıyor.

Size teşekkürlerimi sunuyorum!

İçerik tabanlı Müfredattan, yetkinlik bazlı Müfredata geçiş, artan okul özerkliğini sağlamayı, okul sorumluluğu düzeyinin, Kosovalı gençlerin potansiyel seferberliğini ülke ve yurt dışında başarılı bir şekilde yükseltmesini hedeflemektedir.

Bu çalışmada önerilen çözüm, öğrencilerimizin Avrupa ve ötesinde akranlarıyla rekabet etmesi için ,Kosovanın üniversite öncesi eğitim sisteminin düzelmesinde gerekli olan acil ihtiyaçlar ve gelişmiş yerlerin mevcut eğitim eğilimleri sunulmaktadır.

EBTB- Kosova Cumhuriyeti gençlerin potansiyelini ve öğretmenlerin özverilerini takdir etmektedir, ve bu belgenin tüm okullarda uygulanması için fırsatlar yaratmaya kararlıdır.

Saygılar,
Prof. Dr. Rame Buja/ Bakan

İÇERİĞİ:

Karar	3
Bakan Konuşması	5
Kısaltmalar	8
Giriş	9

BÖLÜM I KOSOVA MÜFREDAT ÇERÇEVESİ ROLÜ, FÖNKSİYONU, YAPISI

1 Müfredat Çerçevesinin rolü ve fönksiyonu	13
1.2 Hedefi	14
1.3 Üniversite öncesi eğitimin hedefleri	15
2 Öğrenmenin temel yetkinlikleri	16
3 Müfredat Çerçevesinin ilkeleri	23
4 Eğitim düzeyleri arasında Müfredat Çerçevesi:Müfredat seviyeleri ve okulda eğitim çalışmalarının organizasyonunda ki rolü	27
4.1 Üniversite öncesi eğitim sisteminin yapısı:eğitim düzeylerinin özellikleri ve Müfredat üzerindeki etkileri	28
4.2 Müfredat seviyeleri ve okuldaki eğitim çalışmalarının organize ve değerlendirmesindeki rolleri	31
5 Müfredat düzey ve derecesinde öğretim alanları,dersleri ve modülleri	35
5.1 Müfredat alanları ve konular	35
5.2 Ders fonu	42
5.3 Müfredatın seçim kısmının geliştirilmesi için okul özerkliği	45
6 Müfredat belgeleri:okullardan ve öğretmenlerden ne bekleniyor?	45
6.1 Kosova Müfredat belgelerin hiyerarşisi	46
6.2 Ana Müfredat	46
6.3 Derslere göre planlar ve programlar	48
7 Öğrenci değerlendirme sistemi	49
7.1 İç Değerlendirme	49

7.2 Dış değerlendirme	52
-----------------------------	----

BÖLÜM II

MÜFREDAT ÇERÇEVESİNİN UYGULANMASI

1 Okulun rolü: yetkilerin gelişimi için elverişli bir ortam sağlamak.....	56
2 Yetkilerin gelişimini desteklemek için öğretme ve öğrenme için yeni malzemelerin tasarlanması.....	58
3 Üniversite öncesi eğitimi için Müfredat Çerçevesi uygulanması	60
3.1 Müfredat Çerçevesi uygulaması için hazırlık aşaması	61
3.2 Müfredat komple paketinin kademeli uygulaması	64
SÖZLÜK	65
Bibliyografya	78
Kosova Müfredat Çerçevesi hazırlanmasına katılanlar.....	84

Kısaltmalar

MÇ	Müfredat Çerçevesi
HİE	Herkes için Eğitim
IHE	İnsan Hakları Eğitimi
SKE	Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim
IBE	Uluslararası UNESCO Eğitim Bürosu
USES	Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (UNESCO - ISCED)
MS	Müfredat seviyeleri
MÇUK	Müfredat Çerçevesinin Ulusal Konseyi
BKH	Binyıl Kalkınma Hedefleri
EBTB	Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığı
STÖ	Sivil toplum örgütleri
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
ÖS	Öğrenme Sonuçları
TÖS	Temel Öğrenme Sonuçları
ÇS	Çerçeve seviyesi
PİSA	OECD- nin Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı,
EÖE	Eğitim ve Öğretmen Eğitimi
TE	Teknik Ekip
PEÖ	Profesyonel Eğitim ve Öğretim
UNY	Ulusal Nitelikler Yetkilisi
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu
DB	Dünya Bankası
AKİB	Avrupa Komisyonu İrtibat Bürosu

Giriş

Müfredat
ihtiyaç için

KOSOVA
DEVLETİ **BİLGİ**

Kosova'da eğitim sektörüne katılımın artırılması ve mevcut sınırlı kaynaklar açısından eğitim kalitesinin artırılması ve başlıca sorunları ele almak amacı tüm alt sektörlerin yoğun reform çabaları ile karakterizedir.

Son on yılda birçok mevzuatın yasal eylemleri benimsemiş, birçok okul inşa edilmiş ve birçok yeni kurumlar kurulmuştur. Müfredat tasarımı geliştirmek ve yeni ders kitapları sağlamak için önemli çabalar verilmiştir.

Eğitim reformundaki tüm başarılarla rağmen, onumuzde daha çok karsilasacagimiz zorluklar bulunmaktadır. Zorunlu ilköğretim ve orta öğretim politikalarının uygulanabilmesi için yüksek sayıda iyi eğitilmiş öğretmenlerin olması gerekmektedir. Ayrıca daha üst kalitede öğrenme araçları ve ortaöğretim okullarında ihtiyaç duyulan kayıt sayılarının karşılanması, şu anki yüksek okullarda bir sınıf başına ortalama 32.3 öğrenci sayısının düşürülmesi gerekmektedir. (özellikle kentsel alanlarda bulunan okullarda)

Özellikle son on yılda şehir-köy demografik hareketlenmelerden dolayı, istatistiklere göre birçok şehirdeki ilköğretim ve ortaöğretim sınıfları kırsal ve kentsel alanlarda eşit bir şekilde dolu değil,(şehirdeki okullar dolu köy okulları yarı boş), Kosovada birçok okul hala 2 ve 3 vardiya olarak ders tutuyor, bu kalabalık sınıflar ve kısalmış ders saatleri anlamına geliyor.

Erken Bakım ve gelişim konusunda okul öncesi iyi eğitim almış nitelikli öğretmenlerin eksikliği hala devam etmektedir. Akademik personel sayısının az olmasından dolayı okul öncesi kaliteli bir eğitim sınırlı bir şekilde verilebilmektedir.

Eğitime katılımın artması, eğitimin tamamlanma derecesinin artması ve eğitimde eşit cinsiyet hakların gelişmesi, eğitim derecesinin iyileştirilmesine bağlıdır, adil kaynak dağılımı ve toplumun fakir ve marjinal ailelerinden gelen çocukların eğitimlerinin sonlandırılmasına sebep olan nedenlerin ortadan kaldırılması ile sağlanacaktır.

Kosova toplumunun karşılaştığı diğer sorunlar:

- **Bilgili toplumun oluşturulma ihtiyacı:** hızlı teknolojik ve sosyal gelişmelerden dolayı, bilgi genişletme fırsatı sınırsızdır. Bugünde bilgi, yeni fikirlerin ve ferahın gelişmesi için çok önemli bir sermaye olarak nitelenmektedir. Bir bilgi toplumunda sınırsız bilgi erişimi ve zorluklarla başa çıkmak anlamında, okullar gençlere genel yaşam ve iş güçlerinin yanı sıra, bilgi erişimi ve kullanımı konusunda gerekli güçlerin bağımsız bir şekilde kullanımının geliştirmesinde yardımcı olmaları gerekmektedir.
- **Dijital döneme entegrasyon:** Bilgi topluluğu kademeli olarak yeni dijital/elektronik ve zorlu bir dönem oluşturmaktadır. Başarılı bir şekilde dijital/elektronik bir ekonomi ile bütünleşmek için, dijital yetkinlikleri geliştirilmiş öğrencilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle okuma yazma ve aritmetik temel bilgilerine ek olarak, temel eğitim sisteminin istenilen derecede fonksiyonel dijital eğitim sistemini elde etmesi için dijital eğitimi destekleyip gözardı etmemesi gerekmektedir. Ancak sadece dijital bilgi ve becerileri karmaşık kişilikleri dijital dönem için hazırlamak yeterli değildir, çünkü dijital dönemde temel gücü oluşturan insanlar ve onların geliştirdiği temel değerlerdir.

- **Bağılılık ve hareketliliği arttırmak:** Kureselleşme yönlerinin çeşitli etkisiyle (örneğin, iletişim, sermaye,seyahat eğitim, kültür, göç, yaşam tarzı) dünyanın tüm yerleri giderek birbirine daha bağlı olmaktadır. Karşılıklı bağımlılık bugünün dünyasında, iş gücü piyasasındaki gelişmeler, yerel ve uluslararası piyasada gençlerin hareket ve başarılı rekabet etmeleri için ön koşulların sağlanması gerekmektedir. Bu toplu ve bireysel kimlik üzerindeki tanımlarda, "evrensel" veya uluslararası algının geleneksel, yerel algı ile kıyaslandığında etkisi daha büyüktür. Genç kesim, Ekonomik ve mali kriz, bulaşıcı hastalıkların yayılması ve çatışmalar gibi hızlı ve öngürölmeven değişimlere her zamankinden daha çabuk adapte olmaları gerekir.
- **Birlikte yaşamayı öğrenmek:** Birbirine bağımlı ve açık bir dünyada birlikte yaşamayı öğrenmek önemli zorluklardan birisini temsil eder, buna çeşitlilikte yapıcı yönetim, çatışmalarda barışçıl çözümler, hoşgörü kendine ve başkalarına karşı saygı, kültürler arası anlayış ve etkili iletişim de dahildir. Çok etnikli bir toplum olan Kosovanın Avrupa Birliğine entegrasyon sürecini ve aktif olarak katılma isteğini göz önünde bulundurursak, birlikte yaşamayı öğrenmek Kosova için bir zorluk ve önceliktir, bu kamu hayatında, profesyonel ve özel bağlamda, kültürlerarası vizyon, demokratik vatandaşlık ve insan hakları ile ilgili değerleri tanıtım ve uygulamalar için teşvik içerir.
- **Sürdürülebilir kalkınma:** Giderek kureselleşen bir dünyada, yeryüzündeki mevcut yaşam kalitesi, şu an ve gelecekteki nesiller için bir tehdit içeriyorken, öğrenciler, kötü uygulama kaynaklarını ve sorumsuzlukları önlemek amacıyla, doğa ve insan eliyle yaratılan çevre için, bakım bilgi ve beceri ile donatılmış olmalıdırlar.Bu gençlerin sadece sosyal uyum ve kapsayıcılık ilkeleri uygulamalarının farkına varması için değildir, aynı zamanda, yoksulluk, marjinalleşme, ayrımcılık ve adaletsizlikle etkin bir şekilde nasıl mücadele etmenin farkına varmaktır.

Yukardaki bahsedilen sorunların aşılması için, Üniversite öncesi eğitim Müfredatının kapsamlı bir şekilde reform edilmesi gerekli şartların ve desteğin sağlanması ve uygulanması gerekmektedir.

Üniverste öncesi eğitim reformundaki ilk adım mufredat çerçevesinin hazırlanmasıdır. Bütün öğrenciler için eğitim düzeyinin ve kalitesinin yükselmesi, eğitim sisteminin geliştirilmesindeki hedefi ve mevcut eğitim reformun temellerini atacaktır.

KOSOVA MÜFREDAT ÇERÇEVESİ ROLÜ, FÖNKSİYONU,YAPISI

1. Müfredat Çerçevesinin rolü ve işlevi

Müfredat çerçevesi uygulanması bir dizi belge ve önlemlerden oluşur. Bu belgeler iki ana bileşene ayrılır:

- Kavramsal bileşeni, ki bu Kosova Müfredat Çerçevesinin kendisi ve
- Operasyonel bileşeni, öğrenci, öğretmen ve okulların açık beklentileri ayarlayarak MÇ düzeyinde eğitim sisteminin uygulanmasını sağlayacak beraberindeki belgeleri içerir. Bu belgelerin rolü ve işlevi bölüm VI ele alınacak - Belgenin Çalışma bileşeni.

Müfredat Çerçevesi belgesi, Kosova Cumhuriyeti üniversite öncesi eğitiminin bütün sistemini düzenler. O şunları sağlar:

- Üniversite öncesi eğitimi, Kosova Cumhuriyeti eğitim sürecine katılan tüm eğitim kurumları ve diğer aktörlerin yükümlü oldukları gerçekleştirme hedefleri.
- Lise sonuna kadar tüm öğrenciler tarafından kabul edilmesi gereken temel yetkinlikleri,
- Kosova Cumhuriyeti'nde, formülasyonu ve Müfredat uygulanmasını yönlendirecek temel ilkeler.
- Müfredat reformu açısından örgün eğitim ve profillerin düzeyleri.
- Müfredatın alanları ve öğrenim konuları, Müfredat dereceleri boyunca kapsamı, ve Müfredatın her basamağı boyunca her bir alan için tahsis edilen minimum zaman.
- Fonksiyonu, içerik ve devlet Müfredat bütününe oluşturan çeşitli belgeler dahilinde ele alınması gereken temel konularına dahil belgelerin Müfredat hiyerarşisi.
- Türleri, zamanı ve devlet müfredatta tanımlanan öğrenme çıktılarının sistemine uygun olarak sınıf düzeyinde, okul, belediye ve devlet değerlendirme şekli.
- Yeni malzemelerin tasarımı için devlet Müfredatın öğrenme ve öğretmenin etkileri.
- Müfredat reformu uygulanmasında okulun rolü
- Hazırlık aşamasının uygulanması ve uygulama aşaması için gerekli tüm faaliyetleri ve zaman çizelgeleri gibi Müfredat Çerçevesi Planı uygulaması.

1.2. Hedef

Müfredat Çerçevesi,Kosova vatandaşlarının XXI yüzyılın sorunlarına karşı koymayı,ve küresel iş gücü piyasasında aktif ve rekabetçi yeni bilgi üretmeyi hedefliyor.

1.3. Üniversite öncesi eğitimin hedefi

Kosova'da eğitim demokratik bir toplumun gerektirdiği gibi bilgi, beceri, tutum ve değerleri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu yapıcı farklılıklarla ve zorluklarla yüzleşmek ve kendi haklarını ve başkalarının haklarına saygı duymayı, aktif ve sorumlu genç yurttaşlar olmayı sağlar.

Kosova'da eğitim,kendi kişisel yaşamlarını karşılamak ve Kosova toplumunun yapılaşma ve ferahına katkıda bulunmak için gençlere bağımsız gelişimi için koşullar oluşturur.

Bu bağlamda, eğitim hedefleri şunlardır:

- kişisel kimlik, ulusal, eyalet ve kültürel bağlarının yetiştirilmesi
- genel kültür ve sivil değerlerin tanıtımı
- kendimize, başkalarına, topluma ve çevreye karşı sorumluluk gelişimi
- yaşam için,ve farklı kültürel ve sosyal bağlamlarda iş için gelişme
- teknoloji kullanma ve girişimciliğin geliştirilmesi
- yaşam boyu öğrenme için eğitim.

Eğitim,öğrencilere yaşadıkları topluma ve milli geleneklerine anlayış,geliştirme ve saygı duymayı sağlayacak,yaşadıkları ve daha geniş bölgenin aile geleneklerine saygı,kültürel miraslarının zenginleşmesinde katkıda bulunmasını sağlar.

Öğrenciler farklı durumlarda ve yeni bağlamlarda kendi bilgi ve becerilerini kreatif kullanmaları için yetiştirilecekler;bağımsız ve eleştirel düşünce sorunları ve egzersiz becerileri belirlemek ve çözmek için bireysel olarak ve diğerleri ile işbirliği içinde girişimde bulunmaları.

Öğrenciler kendileri için,diğerleri için ve çevre için sorumluluk geliştirme yönünde teşvik edilecek,kişisel eylemlerin sonuçlarının farkındalığı bağlamında ve inisiyatif almak için sorumluluk ve değer farkındalığının bilincinde olacaklar.

Öğrenciler öz güven ve pozitif motivasyon ve haklarının kullanımını geliştirmek için teşvik edilecektir.Onlar fikirler, olaylar, kişiler,ve kültürler açısından,farklılıklara karşı pozitif tutumu ve meraklarının geliştirilmesi için desteklenilecektir.

Eğitim öğrencilere Kosova toplumunun refah ve kalkınmasında ki potansiyalleri ile katkıda bulunmalarını sağlayacaktır, aynı zamanda onların bireysel bağımsızlığı ve kişisel olarak hayatlarını kurmaları sağlanacaktır..

Genel eğitim hedefleri, öğretimin belirli sonuçlarına, öğrenme içeriğine entegre edilmiştir ve okulun günlük kültüründe olmalıdırlar. Onların gerçekleştirilmesi Kosova Cumhuriyeti eğitim sürecine katılan tüm eğitim kurumları ve diğer aktörleri zorunlu kılmaktadır

2. Öğrenmenin temel yetkinlikleri

Yeterlilikler uygulanabilir ve aktarılabilir bilgi, beceri ve tutumların entegre ve tutarlı bir sistemi dahil ederek, dijital çağda, serbest piyasa ekonomisi ve birbirine bağımlı bir dünyada bilgiye dayalı ilişkilerin zorlukları ile başa çıkmak için öğrencilere yardımcı olacaktır.

Müfredat çerçevesi ile öngörülen yetkinlikleri üniversite öncesi genel hedeflerinden türemiştir, ve öğretimin önemli sonuçlarını belirler, öğrencilerin bunlara progresif ve sürdürebilir bir üniversite öncesi eğitim sistemi boyunca ulaşması gerekir.

Kosova eğitim hedefleri doğrultusunda, Kosova Cumhuriyeti üniversite öncesi eğitimi için sağlanan temel yetkinlikler:

- İletişim ve ifade yetkileri
- Düşünme yetkileri
- Öğrenme yetkileri
- Yaşam için, iş için ve çevre için yetkiler
- Kişisel yetki
- Sivil yetki

Aşağıdaki tabloda, önemli yetkilerin üniversite öncesi eğitimin sonunda ürün ve nihai sonuç vermek için, ileride nasıl diğer operasyonel ve alt yetkinliklere ayrıldığını ve aralarında nasıl bağlantılı olduklarını görülebilir.

Ana yetkinlikler	Nihai sonuç
1. İletişim ve ifade yetkileri <ul style="list-style-type: none"> o Anadili aracılığıyla iletişim o Yabancı dil yoluyla iletişim o Semboller, işaretler ve diğer sanatsal ifadeler ile kültürel ifade o Bilgi teknolojisi aracılığıyla iletişim o Üretken diyaloga katkı ve taahhüt o İletişim kurallarına saygı duymak o Yapıcı bir şekilde geri bildirimin alınması ve verilmesi o İletişimde hoşgörü ve aynı duyguların ifade edilmesi o Yapıcı eylemleri başlatmak 	Etkili bir iletişimci
2. Düşünme Yetkileri <ul style="list-style-type: none"> o Bilim ve teknolojide matematik yetkinlikler ve temel yetkinlikler o Dijital Yetkinlikler o Anlamak, analiz etmek, yargılamak, sentezlemek o Soyut düşünce gelişimi o Doğrulanmış bilgilere dayanarak kararlar almak o Sonuçlarıyla bağlayıcı kararlar o Değerlendirme ve öz-değerlendirme o Sorun Giderme 	Yaratıcı düşünür
3. Öğrenme yetkileri <ul style="list-style-type: none"> o Öğrenmeyi öğrenme o Öğrenme yöntemlerini ve araçlarını tanımak, bulmak ve kullanmak o Doğru okuma, yazma, matematik, fen, bilgi ve iletişim teknoloji iyeliğine sahip olma o Bağımsız, etkin ve sorumlu bir şekilde bilginin tanımlanması ve işlenmesi o Ekip öğrenme ve olumlu deneyimleri paylaşmak 	Başarılı öğrenci

4. İş, yaşam ve çevre ile ilgili yetkinlik <ul style="list-style-type: none"> o Sahip olduğun becerileri belirterek,kendini en iyi düzen içinde sunmak o Bağımsız ve çalışan ekiplerin bir parçası olarak çalışmak o Akademik ve sosyal aktiviteler organizasyonu ve yönetimi o Girişimci becerilerini,iş planlama bilgilerini ve rasyonel zaman kullanımını göstermek o Çatışma ve risk değerlendirmesinde yönetim becerilerine sahip olmak o Bağımsız ve sorumlu eylemlerin alınması o Çevre koruma ve geliştirme taahhüdü 	Üretken katkıcı
5. Kişisel yetkileri <ul style="list-style-type: none"> o Kendisinin ve başkalarının bilgilerini gösterme o Özgüven göstermek o Duygu ve stres yönetimi o Başkalarına aynı duygu göstermek o Sağlıklı bir hayat kurmak için yeteneklerinizi göstermek o Kişisel sağlık hakkında sorumlu seçimler yapma 	Sağlıklı birey
6. Vatandaş yetkileri <ul style="list-style-type: none"> o Kişilerarası,kültürlerarası ve sosyal raporların yetkileri o İnsanlar arasındaki farklılıklara saygı ve anlayış o Diğerleri için hoşgörü ve saygı o Genel sorunlar ve kamu çıkarları için ve genel sivil katılımı için sorumluluk o Kişisel hayat,tüm toplum ve çevre için yararlı değişimleri başlatmak ve desteklemek 	Sorumlu vatandaş

İletişim ve ifade yetkilerin,düşünme yetkileri ve öğrenme yetkilerin enstrümental doğası var:profesyonel,kamu ve özel gerekli hayat yetkileri gibi koşullara ve belirli içeriğe bağlı olan diğer yeterlilikler için temel oluşturur.

İletişim ve ifade Yetkileri (“etkili bir iletişimci”)

Çocukların ve gençlerin kendi kişiliklerini geliştirmek,öğrenmek ve topluma aktif olarak katılmak için,diller,semboller,işaretler,kodlar ve sanatsal formlar aracılığıyla gönderilen mesajları anlamak ve kendilerini yeterince ifade edebilmek.

Etkili iletişim için, öğrenciler, bağımsız, eleştirel ve yaratıcı araçlar ve iletişim ve ifade olanaklarını kullanmaya teşvik edilmektedirler.

Öğrenme sonuçlarının şeklinde ifade ve iletişim yetkileri

Üst ortaöğretimi tamamlayan öğrenciler,şunları yapabilmeli:

- dil, semboller, işaretler ve kodlar aracılığıyla iletişim kurmak ve kendini tanıtmak;
- kendi ana dilinde ve (en azından)bir başka yabancı dilde okumak,dinlemek,yazmak ve kendilerini ifade etmek;
- saygılı ve üretken diyaloga katkıda bulunmak ve taahhüd etmek;
- yapıcı ve yaratıcı bir geribildirim vermek ve almak;
- genel iletişim/etkileşim kurallarına saygı duymak ve aynı zamanda yaratıcı olmak;
- okul görevleri yerine getirirken ve öğrenme sürecinde BİT-in programlarını kullanmak;
- dijital çağın önemli bilgi,iletişim ve etkileşimin önemli araçları olarak BİT-in ve medyanın sorunlu bir şekilde kullanımı.

Düşünme yetkileri (“Kritik düşünür”)

Bilgiyi bağımsız,etkin ve sorunlu bir şekilde işlenmesi ve erişilmesi öğrenme için çok önemlidir,aynı zamanda kararlar alma ve belirli eylemin etki ve sonuçlarını çözmek için önemlidir.Bugünkü toplumun ve ekonominin karmaşıklığını göz önünde bulundurursak,bilgi yönetimi XXI yüzyılı için önemli bir yetkinlik haline gelmiştir.Ancak,belirli bilginin bilgi/kaynağına erişim ve belirleme yeteneği yanında,öğrencilerin eleştirel,yaratıcı ve interaktif bir şekilde erişim kapasitesini geliştirmelerine ihtiyaç vardır.

Öğrenme yetkileri ile ifade edilen düşünme yetkileri

Üst ortaöğretimi tamamlayan öğrenciler,şunları yapabilmeli:

- gerekli bilgiyi belirlemek,bulmak ve erişebilmek;
- (Analiz, sentez, düzenlemek,kullanmak ve uygulamakta)eleştirel bir şekilde bilgiyi işletmek;
- uygun eylemler yoluyla sorunu çözme bağlamında bilgi uygulamak;
- gerçekler ve durumların ön analizine ve sentezine dayanarak doğru yargılamak;
- somut araçlarla soyut düşünceyi gösterebilmeli;
- değişik seçenekleri değerlendirmek ve doğru kararları almak;
- Sorumlu bir şekilde kendi kararlarını sonuçları ile bağlamak;
- Bilgi kalitesini, önemini ve bazı bilgilere ihtiyaç olduğu için amaç değerini değerlendirmek;

- Beklenen sonuçların yanı sıra kişisel tanıtımın özdeğerlendirmesi;
- eleştirel,yaratıcı ve sorumlu şekilde bilgi yönetimi;
- belirli düzeyde zorlu problemleri çözme.

Yaşam boyu öğrenme yetkinlikleri (“başarılı öğrenciler”)

Toplumdaki gelişmenin mevcut trend,bilim,teknoloji ve ekonomisinde,gerekli tüm bilgi,beceri ve yeteneklerin eğitim yoluyla elde edilebileceği iddia edilemez.Bu nedenle, okul eğitiminin iyi bir temel sağlaması ve hayat boyu öğrenme süreci için öğrencileri hazırlaması bekleniyor

“Başarılı bir öğrenci”ve öğrenme için yetkinliklerin geliştirmek için,okul sürekli çocukların/gençlerin öğrenmeleri için ilgilerini,doğal merakını teşvik etmek için çalışır. Aynı zamanda etkili öğretim stillerin ve stratejilerin farkında olmalıdır.

Öğrenme sonuçları ile ifade edilen hayat boyu öğrenme yetkileri

Üst ortaöğretimi tamamlayan öğrenciler,şunları yapabilmeli:

- hayat boyu öğrenme ihtiyacını anlamak ve takdir etmek;
- okuma-yazma,matematik,bilim,BİK-te ve günlük yaşamda fonksiyonel beceriler göstermek;
- kendi güçlü ve zayıf yönlerini ve öğrenme favori stilleri ve stratejileri tanımak;;
- önceki deneyimlere dayanarak yeni bilgiyi desteklemek ve bunları kullanmak;
- öğrenme hedeflerini belirlemek ve öncelik vermek;
- ilerlemesini takip ve ilerlemeyi sürekli geliştirmek için gerekli müdahaleleri yapmak;
- öğrenme için motivasyonunu geliştirmek;
- elektronik teknolojisini kullanarak öğrenmek;
- gerektiğinde danışma,bilgi ve desteği kullanmak ve istemek;
- öğrenme zorlukları karşısında riskleri değerlendirmek ve inisiyatif almak;
- mevcut kaynakları,zamanı,insanları ve çevrelerini verimli ve sorumlu bir şekilde yönetmek;
- başkaları ile işbirliği yapmak,anlaşmazlıkları yönetmek;
- Bağımsız ve sorumlu şekilde hareket etmek;
- Başlangıç hedeflerine bakarak eleştirel şekilde çalışmalarını değerlendirmek.

Yaşam, iş ve çevre için yeterlilikler(“Üretken katkıcı”)

Okulları yaşamak ve giderek birbirine bağımlı dünyada çalışmak ve rekabetçi küresel ekonomi ile başa çıkmak için öğrencileri hazırlamak gerekir.XXI yüzyılda çalışma ve yaşam,öngürülmeyen durumlar ve zorluklarla yüzleşme için yeterlilik,ve kişisel gelişme ve toplum ve sosyal gelişmede,fırsatlardan yararlanmak için kapasite gerektirir.

Bu yetkinliklerini geliştirmek için, okul öğrencileri tamamen ekonomik olayların, yerel ve küresel siyasi ve kültürel yaşam arasındaki karşılıklı bağımlılığı anlamak için destekler. Bu hedeflere ulaşmak için öğrencilerin gelecekte ki yönünü sürdürülebilir girişimciliği ve motivasyon yetiştiriyor.

Aynı zamanda okul, ekolojik kaygıları ile öğrencileri karşı karşıya getirmekle ve çevrenin korunması ve yetiştirmesi için her birinin rolünün bilincinde olması ile meşgul olur..

Öğrenme sonuçları ile ifade edilen yaşam, iş ve çevre yetkileri

Üst ortaöğretimi tamamlayan öğrenciler, şunları yapabilmeli:

- İstenilen formatta sözlü ve yazılı olarak, bir CV (özgeçmiş) hazırlayarak kendilerini tanıtabilmeli;
- Farklı yaşam durumlarında ve farklı kariyer yolları için gerekli yetkileri anlamak;
- Eğitim, profesyonel hazırlık ve danışmanlık için mevcut kullanılabilir ilgili imkanlara ulaşmak ve araştırmak;
- organizasyon becerileri, takım çalışması ve inisiyatif almaya yeteneği sergilemesi;
- belirlirli amaçlara ulaşmak için projeleri planlamak ve yönetmek (liderlik, delegasyonluk, analiz, iletişim, raporlama, değerlendirme, izleme, rehberlik);
- gerekli kaynakların belirlenmesi ve değerlendirilmesi (örn. zamanı, mali kaynakları, insan kaynakları)
- bir görevin uygulanması sırasında sorumluluğu ve yeni koşullara uygun sağlamada kapasiteyi, yaratıcılığı ve esnekliği göstermesi;
- kendi inisiyatif sergilemesi;
- belirlenmiş görevlerin gerçekleşmesinde dayanışma ve adil duygusu sergilenmesi.

Kişisel Yeterlilikler ("sağlıklı birey")

Kişisel yetkinliklerini geliştirmek için, okullar öğrencilere etkin ve yapıcı bir aile, sosyal ve iş hayatına hazırlar. Bu bağlamda, öğrencilerin öz güveninin olması ve kendi cesaretlerin farkında olması için, aynı zamanda açık ve başkalarına güvenen olması için desteklenir.

Öğrenme sonuçları ile ifade edilen kişisel yetkiler

Üst ortaöğretimi tamamlayan öğrenciler,şunları yapabilmeli:

- öz-güven ve kişisel ve kişilerarası becerilerini sergilemek;
- kendi önceliklerini ve zayıflıklarını tanımalı,kendi önceliklerine göre daha fazla ilerlemeli ve zayıflıkların üstesinden gelmek için çalışmalı;
- kendi duygularını tanımak ve yönetmek;
- başkaları ile işbirliği yapmak ve empati kurmak;
- kendi kültürlerini tanımalı, saygı duymaları ve değer vermeil ve başkalarının değerlerini, inançlarını ve kültürlerini takdir etmeleri;
- önyargıları atmak ve uzlaşmalar yapmak;
- stres, travma yönetmek ve yapıcı bir şekilde kişilerarası anlaşmazlıkları çözmek;
- davranış kodlarını anlamak ve farklı durumlarda onlara uymak;
- sağlıklı yaşam tarzını anlamak;
- egzersiz, diyet ve sağlıkla ilgili seçimler yapmak ve bilinçli kararlar almak;
- kişisel yaşam planları takip etmek ve hedeflenen amaçların ne kadarına ulaşıldığı ve hangi seviyede olduğunu değerlendirmek;
- kendi eylemlerinin sonuçlarının farkında olarak,bağımsız ve sorumlu bir şekilde hareket etmek.

Sivil yeterlilikler (“Sorumlu vatandaş”)

Birlikte yaşamayı öğrenme bugünün ve yarının dünyasının temel sorunları olarak kabul edilir.Ulusal vatandaşlık günümüzde çok önemli bir yönü ile doldurulur “küresel vatandaşlık”. Bu yetkinlik, öğrencilerin sorumlu yurttaşlar olarak davranmalarını sağlar,dar ve geniş bağlamını dikkate alarak.

Öğrenme sonuçları ile ifade edilen sivil yetkinlikler

Üst ortaöğretimi tamamlayan öğrenciler,şunları yapabilmeli:

- yerel ve daha geniş sosyal çevreyi tanımak ve işleyiş şeklini anlamak(örn.yapısı, kültürü, alışkanlıkları, kuralları ve beklenenleri);
- demokrasinin temeli olarak insan haklarını desteklemek;
- kendi haklarını anlamak ve uygulamak ve başkalarının haklarını tanımak ve saygı duymak;
- çeşitliliği değerlendirmek ve hoşgörü sergilemek,farklılıklara karşı saygı duymak ve açık tutum sergilemek;
- anlaşmazlıkları yapıcı bir şekilde yönetmek ve çözmek;
- her düzeyde demokratik karar alma süreçlerine katılmak (örneğin, aile, okul, yerel topluluk / mahalle faaliyetleri ve eyalet ve yerel politikaların süreçleri);
- günlük yaşamda insan hakları değerlerini ve ilkelerini sergilemek(kişisel haysiyete saygı, önyargı ve her türlü ayrımcılıkla mücadele, yoksulluk ve marjinalleşme ile mücadele, toplumsal cinsiyet eşitliğine teşvik);
- kamu işlerine ilgi göstermek ve okul ve topluluk sorunların çözümüne katkıda bulunmak;
- doğal ve yapay çevreyi korumak ve sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunmak.

3. Müfredat Çerçevesi İlkeleri

Müfredat Çerçevesi tüm üniversite öncesi eğitim sisteminde düzenleyici bir role sahiptir ve bu ortak ilkeler tutarlık ve kıvamı sağlar.

Bu nedenle, Müfredat Çerçeve hazırlama sürecine rehberlik ana ilkeler Ana Müfredatın gelişimi için ana referans olacak(tüm öğrenciler için ortak bir müfredat) ve Müfredatın bütün diğer belgelerin tasarımı için (Müfredat belgelerin hiyerarşisi bölümüne bakınız: Müfredat işletme bileşeni).

Aşağıdaki gibi Kosova'da Müfredat Çerçevesi geliştirilmesi ve uygulanması için ilkeler şunlardır:

İçerme

Bu ilke,her çocuğun ve gencin kaliteli eğitime eşit atıfta bulunması hakkı içindir.

Bu ilke rehberliğinde, Müfredat Çerçevesi öğrencilerin öğrenme sürecindeki farklılıkları ve onların özel ihtiyaçlarını karşılamak için düzenlenebilir çözümler sağlar, böylece her dersin

tam potansiyelinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Öğrenme stillerini ve bireysel ihtiyaçları dikkate alırsak, okulda öğrenme deneyimleri, okul devamlılığını ve öğrencilerin başarı düzeyini yükseltmek için bir koşul olarak öğrenme için motivasyon teşvik edecek..

Bu bağlamda, Müfredat Çerçevesi şunları sunar:

- (a) Öğrencilerin önceki deneyimlerini ve bilgilerini yansıtan öğrenme; ilgileri, potansiyeli ve fırsatları,
- (b) Anlamlı öğrenme (örneğin, günlük yaşamın pratik sorunlara çözüm odaklı) ve
- (c) Bazı deneyimlerin öneminin farkında olmak ve öğretim bireysel sonuçlarını değerlendirme ve öz değerlendirme durumunda olarak öğrenme deneyimlerin planlamasında ve seçmesinde öğrencilerin aktif katılımı,

Yeterliliklerin geliştirilmesi

Devlet Müfredatı toplumun ve eğitim uzmanlarının tüm Kosova Cumhuriyeti vatandaşları için gerekli gördükleri bilgileri, becerileri, tutumları ve değerlerini açıkça tanımlayacak.

Müfredat Çerçevesinde, temel yetkinlikler öğrenme sonuçları ile yansıtılır, lise bitiminde ise tüm öğrenciler tarafından kademeli ve sürekli elde edilmesi beklenir.

Ana Müfredatta, eğitimin farklı dönemlerinde bütün öğrenciler tarafından elde edilmesi gereken özel yetkinlikler, Temel Öğrenme Sonuçları (TÖS), aracılığıyla yansıtılır.

Farklı dönemlerde tüm öğrenciler tarafından elde edilmesi gereken, öğrenme sonuçları ile yansıtılan özel yetkinliklerin ve başarı düzeyini değerlendirmek için kriterler belirlenmesi şunları sağlar:

- (a) öğrenmek için tüm öğrenciler için eşit fırsatlar,
- (b) öğrenci başarı düzeyinin adil bir değerlendirmesi,
- (c) ulusal, belediye veya okulda sunulan eğitim kalitesinin doğru değerlendirilmesi,
- (d) öğrencilerin başka bir seviyeden diğerine, başka bir okuldaki diğerine veya başka bir okul türünden diğerine geçiş.

Eğitimin farklı dönemlerde tüm öğrenciler tarafından elde edilmesi beklenen sonuçları tanımlama, aynı anda informal eğitimi kapsamında sağlanan çeşitli eğitim programlarının akreditasyonunu sağlar. Önceki bilginin tanınması yoluyla önemli ölçüde formal ve informal eğitimin arasındaki hareketlilik sağlanır, ki bununla yetişkin eğitimi ve informal eğitimin diğer çeşitleri yararlanacaktır.

Entegre ve tutarlı öğretim ve öğrenme

Müfredat çerçevesi doğa ve mevcut bilgi ve bilgi ile insan tarafından yapılan bağlantıları ve bağımlılıkları yansıtan öğrenmeyi teşvik eder.

Bu bağlamda, program şunları içerecektir:

- (a) tanımlanan yetkileri kavrama amacıyla, üniversite öncesi eğitim sisteminde öğrenme deneyimlerini planlama yönünden öğrencileri desteklemek için net öneriler ve
- (b) öğrencilerin belirli zaman aşamalarında başarı seviyesini tam olarak belirlemek için değerlendirme kriterleri.

Bu tür erişimi sağlamak için, Müfredat Çerçevesi şunları öngörür:

- Müfredatın geniş alanları ile, entegre öğrenmeyi teşvik etmek, konuya özel içerik kapsamında kesişen konuların ve temel yetkinliklerin geliştirmesinde katkıda bulunur ((örneğin, fen bilimleri ve ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde sosyal bilimler entegrasyonu);
- Tam ve çok yönlü öğretim fonksiyonunda farklı müfredat alanları arasında bağların güçlendirilmesi, öğrencilere öğrenme sürecinin tüm yönleriyle, farklı müfredat alanları içinde ki tüm öğrenme deneyimleri bağlantı onayını sağlayacak.
- Günlük hayatın gerçek pratik sorunları çözme bağlamında bilgi ve beceri, tutum ve değerlerin tam uygulaması olarak kavramsal ve pratik boyutları arasında anlamlı bağlantıları.
- Yeni müfredat alanlarında, sosyal, ekonomik, kültürel ya da bilim gelişmeleri yansıtan entegrasyon.
- Hayat boyu öğrenme perspektifi: Müfredat yaratıcı yetkinliklere özel dikkat vererek, öğrencileri günlük hayatta karşılaştıkları zorluklarla, öğretim ve bilgi toplumunun verdiği fırsatlarla, başarı ile karşılaşmalarına hazırlatacaktır şunlar gibi: öğrenme için öğretim, etkili bilgiyi değerlendirme ve bilinçli işlenmesi için yetkinlikler, elektronik öğrenme ve şimdiki ve gelecekteki dijital çağda teknoloji yetkilerin kullanımı (bilgi ve iletişim teknolojisi, elektronik öğrenme, ayrı bir konu olarak değil, ancak düşünmek ve hareket etme şekli olarak, medya bilinci, proaktif yaşam becerileri gibi).

Okul düzeyinde özerklik ve esneklik

Müfredat Çerçevesi açıkça okula özerklik ve esneklik oranlarını düzenleyen bir sistem olarak tanımlanabilir.

Okul düzeyinde Müfredat uygulaması için özerklik ve esneklik, okulun imkan ve sorumluluğu ile alakalıdır, şunlar için:

- Yıllık müfredat tasarımı ve okul zamanının esnek kullanımı, etkileşimli öğretim biçimlerini sağlayarak; Ana Müfredat Müfredat dereceleri için her müfredat alanı için sınıfların asgari ders oranını belirleyecek (iki-üç okul yılı dönemleri dahil), ve bir okul yılı boyunca bireysel konular için planlar öğrenme sırasında okul düzeyinde geliştirilecek.

- Müfredat seçme kısmını planlama ve kullanma,şu seçenekleri kapsayarak:
  - (a) müfredat alanların kapsamında ki ders oranının artışı ve
  - (b) okul öğrencilerinin özel ihtiyaçlarını karşılamak,yanı sıra ilgili okulun faaliyet gösterdiği koşulları yansıtmak için ek Müfredat unsurlarının geliştirilmesi ve uygulanması.

Sorumluluk ve hesap verebilirlik

Okul düzeyinde özerklik ve esneklik teşviki ile birlikte Müfredat Çerçevesi, eğitim sisteminin tüm hiyerarşi için açık hesap verme mekanizmasının kurulmasını sağlamaktadır.Sorumluluk ve hesap verebilirlik,öncelikle Müfredat Çerçeve ve bütünüyle eğitim sisteminin uygulanması sürecine atıfta bulunur.

Müfredat uygulaması sürecinde özel dikkat,sürekli değerlendirme kültürünü oluşturmak için verilecektir,bu ise Müfredat gereksinimlerin uygulanmasında ki ilerlemeyi izleme,okulların işleyişinin normal bir haline gelmesi fikrini kapsayacak anlamındadır.Bu süreçte,eğitim personeli,okullar personeli ve belediye yöneticileri,eğitim kalitesinin yükseltilmesi ve Müfredat ihtiyaçlarını karşılamada iyi bir sunuma doğru yönelerek sürekli veri toplama ve analiz,zorluklar ve çözümler belgeleyen sürecine dahil edilecekler.

Bu bağlamda, okul düzeyinde devlet Müfredat uygulaması öngörür:

- Öğretim ve öğrenim deneyimlerini geliştirmek ve öğrenci başarı düzeyini artırmaya yönelik devamlı sürecine okulun aktif katılımı;
- Devlet Müfredat gerekliliklerinin karşılanmasına yönelik sorunlar ve çözümleri belgeleyen, veri toplama ve analiz devamlı sürecine okulların ve belediyelerin taahhüdü;
- Destek, raporlama ve hesap verebilirliğin açık zinciri

4. Eğitim düzeyleri arasında Müfredat Çerçevesi: Müfredat dereceleri ve okulda eğitim çalışmalarının organizasyonunun rolleri

Müfredat Çerçevesi aşağıdaki eğitim düzeylerini içeren eğitim yeni yapısına uygun olarak tasarlanmıştır:

USES-e göre seviyeler	Kosova'da eğitim yapısı	Yaşlar
	Yetişkin eğitimi/Geniş ölçekte yaşam boyu ölçeği (resmi ve gayri resmi)	23/24+
USES 6	Lisansüstü eğitim	23/24+
USES 5	Üniversite eğitimi ²	
USES 4	Üniversite olmayan passekondar eğitimi	18 +
USES 3	Yüksek ortaöğretim Sınıflar X-XII	15-17
USES 2	Düşük ortaöğretim Sınıflar VI-IX	11-14
USES 1	İlköğretim Sınıflar I-V	6-10
USES 0	Okul öncesi sınıfı	5-6
	Okul öncesi eğitim	doğuş-5

Eğitimin resmi düzeyleri sırasında, öğrencilerin bilgi-temelli sayısallaştırma döneminde tutarlı bir hayat boyu öğrenme ve iş dünyasında hazırlanır.

Yeterlilik Çerçevesi ile karşılaştırıldığında, Müfredat Çerçevesi, formal eğitimin sadece 4 seviyesine ve 5 nitelik seviyesine değinmektedir. Bununla iyi bir temel, aynı zamanda yaşam boyu eğitim ve yetişkin eğitimi için açık pencereleri olan bir platform ile sağlanır. Bu nedenle, Müfredatın tüm aşamalarında ve Müfredatın tüm alanlarında Ulusal Yeterlilikler Çerçevesine dayalı ulusal nitelikleri elde etmek için öğrencilere sunulan olanaklar vurgulanacaktır.

1 Uluslararası Standart Eğitim Sınıflamas.
2 Son üç kısım üniversite öncesi okulun parçası değildir.

Ana okulu

4.1 Üniverste eğitim sisteminin yapısı: Eğitim seviyelerinin özellikleri ve onların Mufredattaki etkisi.

Asagida egitim seviyelerinin ozellikleri, onlarin Mufredaata ki etkisi ve ogrenme surecinin tanitimi belirtirmiştir.

Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim çocukların okul öncesinden ailede veya okulda(03 yaş ve 3-5) ve (5-6 yaş) ilkokulda aldıkları eğitimi temsil eder. Okul öncesi erken çocukluk döneminde standartları geliştirmek, öğrenmeyi desteklemek ve çocukların optimum gelişimini teşvik standartlarına dayanır.

Okul öncesi yas,hizli fiziksel büyüme, cocuklarin bilissel, duygusal ve sosyal gelişim dönemidir. Yaşam boyu öğrenme süreçlerine iyi bir temel oluşturulması ve bu dönemin önemini göz önünde bulundurursak, çocuklar temel öğrenme süreçlerinde kültür, yeni teknolojiler, Doğa, toplum, ve kendileri hakkında öğrenme merakı uyarısı üzerine odaklanacaktır. Bu donemdeki egitim calismalarinin amaci, yaratıcılığı teşvik, yeni deneyimlerde coşku ve karşılaşacağı zorluklar ile başa çıkmak.

Bu egitim asamasinda, cocuklarin dikkat ve konsatrasyon becerileri,kendi dillerinde kolay iletisim becerilerini ve temel sosyal becerilerini gelistirmek icin desteklenmektedir.

Burada özellikle çocukların fiziksel sağlık ve güvenliğini korumaları için, çeşitli fiziksel aktivite ile çocuklara özenle öğretilmesine önem verilir.

Okul öncesi eğitimde (5-6 yas) çocuklar okul ve yaşam için gerekli olan okuma yazma, hesaplamaları öğrenerek, okul için gerekli olan öğrenme becerileri ve deneyimlerini gelişimi sağlanacaktır.

Okul öncesi sınıfı

Bu sınıf okuma yazma ve aritmetiğin temel unsurlarını içerir.Öğrencilerin harf unsurları ve basit metin yazısını, çizim ve boyama bazı elementlerin analizini kullanarak aşına olması gerekir. Ayrıca öğrenciler, elementler ve farklı somut nesneler ile matematiksel sembollerin tanımlanması, gruplama ve matematiksel işlemleri kullanarak gündelik yaşamda basit problemleri çözme ile aşına olması gerekir. Sanatla ilgili etkinlikler çocukların bu yaşta duyarlılık ve duygusal tarafını geliştirmek için büyük bir önem taşımaktadır.

İlköğretim(I-V sınıflar)

Bu dönemde çocuklar oyun/çalışma/öğrenme yoluyla daha sistematik bir biçimde çocukların öğrenme deneyimlerini kazanmasına ve okulda öğrenme yükümlülükler ve oyun arasında ayırım yapmaya başlayacaktır.

İlköğretim düzeyi esnasında eğiti-öğretim çalışmaları sırasında, çocukların temel okuma yazma, sosyo-duygusal ve motorik bilgi gelişimi için sağlam bir temel kurulması üzerinde duruluyor. Özellikle çocuğun öğrenmeyi öğrenmek için kişilik gelişimine büyük önem verilmektedir.

Okulda ilköğretim süreci, sınıf öğretmeni tarafından düzenlenir, sunulur, kolaylaştırılır ve kordine edilir, duruma göre yardımcı öğretmen ve uzaman ders öğretmeni tarafında desteklenir.

Alt orta öğretim (VI-IX sınıf)

Alt orta öğretim öğrencilere bilişsel, fiziksel, kişisel, sosyal ve ahlaki gelişimleri için yeni bir dönem sunuyor. Gençlerin doğal merakı burda aınan eğitim, bilgi, ve becerilerin ilerde iyi bir eğitime terfi etmek için gerekli olduğunu belirterek gelişim için teşvik edilir.

Bu seviyede öğrenciler, bir önceki seviyede tamamlanmış okuma yazma becerilerini, kültür bilgi, bilim ve teknolojiye, tüm hayatı boyunca, fonksiyonel ve istikrarlı bir şekilde kullanması için güçlendirilmesi desteklenmesini beklemektedir. Bu aslında verimli ve etkili bir bilgi erişimi, eleştiriler bilgileri değerlendirmek, yetkin doğru ve yaratıcı bilgileri kullanmayı öğrenme anlamına gelir.

Bu düzeyde görsel ve dijital okuryazarlık ta eşit derecede önemlidir. Görsel okuryazarlık öğrencilerin, yorumlamak, bilginin model ve desenlerini keşfetmek, bilgi ve fikirlerini iletmek için görsel hayal gücünü kullanmak, öğrencilerin bilgi ve öğrenme becerilerini keşfetmeye teşvik eder. Dijital okuryazarlık ise ifade ve fikir iletiliminde zaman ve yaratıcılık kullanımı, öğrenme sürecinde birden fazla kaynak bulma ve kullanmak (kütüphaneler, bilimsel web siteleri, medya vb) harmanlama ve elektronik ortamda malzeme deplama, hızlı ve doğru hesaplamalar.

Bu düzeyde Müfredat, öğrenme deneyimlerini öğrencilere geniş bir yelpazede koyarak,(örneğin somut gerçeklik ve sanat ile temas,soyut düşünme ve bağlam eylemleri, kavramsal ve pratik yaşamın kombinasyonu) bu şekilde onların tercihlerinin belirlemesi ve ilgi alanlarına odaklanmaları için yardımcı olacaktır,

Alt orta öğretim öğrencileri kariyer belirlemesi için daha derin odaklanmak için hazırlanmaktadır.

Orta Öğretim (X-XII sınıflar)

Orta öğretim daha derin daha geniş ve daha özel bir sürece dayanmaktadır:

- (a) Gelecekteki akademik öğrenim ve profesyonel tekniklerin gelişimi(üniversite lise sonrası dahil) veya vasıflı çalışan olarak iş piyasasına katılmak için öğrencilerin oryantasyonu, ve
- (b) Onları hayat boyu öğrenme becerileri ile donatmak,

Bu düzeyde genel okullarda(liseler)olduğu gibi aktif vatandaşlar ve sosyal gelişimine yetkili katılım için, hayatları için sorumluluk almaya ve pazarda başarılı bir şekilde meşgul gençlerin ihtiyacına dayalı beceri, tutum ve değerlere bilgi ve gelişme edinme süreci çalışması.Bu hizmet için, kurumlar Ulusal Yeterlilik Kurumu (UYK) gereklerine ve yönetmeliklere uygun olarak, önceki bilginin tanınması sürecini organize olur.

Üniversite olmayan lise sonrası eğitim

Üniversite olmayann lise sonrası eğitim yüksek orta okuldan sonar ki eğitim aşamasıdır ve adaylar 18 yaş üstünde olmalıdırlar.Uluslararası eğitim sisteminde USES 4 seviyesinde systematize edilir.Kosovada bu tür eğitim teknik liseler tarafından,yüksek mesleki okullardan ve de üniversite seviyesindeki eğitimden sağlanır.

Üniversite sonrası eğitim seviyesi mesleki eğitim ,genel meslekler ve genel üst eğitimi sağlar.Bu seviye katılımcıların çeşitli alanlarda mesleki yeterlilik için eğitilmiş olan genel ve mesleki okullara, öğrenciler katılabilir.Bazı meslekler için bu yetkiler Ulusal Yeterlilik Kurumu nitelikleri için Ulusal Otorite tarafından belirlenen, uluslararası standart tarafından tanımlanabilir (UYK).Kosova Ulusal Yeterlilikler Çerçevesine dayanarak, eğitimin bu düzeyi için kazanılan diploma, işgücü piyasasına çıkmak için, ya da belirli işler için yeniden eğitilmek için hizmetin 5 seviyesindedir. Bu eğitim düzeyinde yüksek başarı gösteren adaylar, hatta gerekli minimum mezuniyet testine ulaşmadan lisans çalışmalarında kayıtlı olmak hakkını kazanabilirler.

Lise sonrası eğitim kurumları belirli deneyimi ve somut sonuçları olan adayların sertifikası için araçları ve organları var,fakat yetrlliklerini gösteren diplomaya sahip değiller.Bu hizmet için,kurumlar önceki bilginin tanınması sürecini organize eder ,Ulusal Yeterlilik Kurumu(UYK)istek ve kurallarına uygun olarak.

4.2 Müfredat seviyeleri ve okulda eğitim çalışmalarının organizasyonu ve değerlendirmesinde ki rolleri

Müfredat Çerçevesi çocuk gelişimi açısından ortak özelliklere sahip dönemleri ve Müfredat gereksinimleri temsilen altı aşamaya göre yapılandırılmıştır. Onlar ilerleme gereksinimleri, öğrenme deneyimleri organizasyonu, yaklaşım ve değerlendirme kriterlerinin yanı sıra bunları gerçekleştirmek için sorumlu kurum öğrenme, beceriye sahip olması için temel yeterliklerinin belirlenmesi için referans noktasını temsil eder.

Müfredatın yapılanması ve organizasyonu Müfredat seviyelerine göre şunları sağlar:

- çocuklar tarafından elde edilmesi gereken özel yetkinliklerin hedeflerini belirlerken, onların çeşitli gelişme dönemlerinin belirlenmesine saygı duyulması;
- Müfredatla belirlenen seviyede yetkinliklerin kavranması için öğrencilerin, kişisel ritimlerine saygı duyması;
- Müfredat seviyeleri boyunca beklenen öğrenme sonuçlarının artışıyla birlikte daha yüksek netlikle sağlamak, okulda ki eğitim çalışmalarının planlanması ve organizasyonu için bir gösterge olarak;
- bir yıldan iki/üç okul yıllarına planlama döngüsü boyunca eğitim çalışmalarının organizasyonunda ilave esneklik sağlamak (Müfredat derecesine bağlı olarak);
- çalışma yöntemleri ve değerlendirme formları üzerinde özel bir vurgu ile, Müfredat seviyelerinde eğitim çalışmalarının organizasyonu için özel kurallar sağlayan
- okulda sunulan eğitim kalitesi hakkında okul ve yerel eğitim yetkililerinin sorumluluğu arttırmak.

Sistem Karm. Sınıflandır	Eğitim sisteminin resmi seviyeleri	Müfredat Aşamaları
USES 3	Üst orta öğretim Sınıflar XII	Müfredat Aşaması 6: Konsolidasyon ve uzmanlaş
	Üst orta öğretim Sınıflar X-XI	Müfredat Aşaması 5: Temel, genel ve profesyonel kalkınma
USES 2	Alt orta öğretim Sınıflar VIII-IX	Müfredat Aşaması 4: Güçlendirme ve yönlend
	Alt orta öğretim Sınıflar VI-VII	Müfredat Aşaması 3: Ek geliştirme ve oryantasyon
USES 1	İlköğretim, Sınıflar III-V	Müfredat Aşaması 2: Güçlendirme ve Geliştirme
	İlköğretim, Sınıflar I-II	
USES 0	Okul öncesi sınıfı	Müfredat Aşaması 1: Temel Sahiplenme

	Yaş 0-5	Müfredat hazırlık Aşaması: Erken Çocukluk Eğitimi
--	---------	--

Müfredatın hazırlık seviyesi: Erken Çocukluk Eğitimi

Bu seviye, çocuğun doğumundan başlayarak okul öncesi sınıfına kadar devam eder. Bu seviye boyunca, çocuklar oyunla kendi erken kişisel gelişmelerinde desteklenirler, şunları kapsayarak:

- kendi anadilinde iletişim kurmak için becerilerin geliştirilmesi, doğru kelimeleri, sözlüğü zenginleştirme ve diğerleri dinlemek için yetenekleri çalıştırmaya yardım eden aktiviteler;
- fiziksel gelişim ve bedensel hareketleri koordine çalışması, kuvvetin gelişmesi, dengenin, küçük kâstların, günlük kullanımı çeşitli nesnelerle el-göz koordinasyonu ve manipulasyon becerileri.
- kendin için, başkaları için ve çevreleyen çevre için kademeli farkındalık;
- beceri geliştirme, kuralları takip etmek, doğruyu yanlıştan ayırt etmek için ne yasak neye izin var ayırt etmek
- npratik faaliyetlerle aktif katılımın tanıtım ve eğitimi, riskleri değerlendirme ve hijyen ve güvenliğin temel kurallarına saygı duyma

Müfredat Çerçevesi 1 – Temel alımlar

Bu seviye okul öncesi sınıfını I sınıfı ve II sınıfı kapsar. Bu seviyede sistematik öğrenme için temel atılır ve öğrenme süreci şunlara odaklanır:

- sınıfta, okulda ve ailelerdeki haklarını, sorumluluklarını ve yükümlülüklerinin tanınması ve anlaşılması;
- Anadilde okur yazarlığın temel unsurları ve sayısal hesaplamaları hakimiyet
- ingilizce dilinin başlangıç öğrenimi;
- çevrenin sistematik bir şekilde araştırılması;
- bazı görevlerin yerine getirilmesi, belirlenen zaman dönemlerine saygı duyulması;
- tek kişi veya bir grup halinde öğrenme deneyimlerin zorlukları ile karşılaşmak

Müfredat Çerçevesi 2 - Güçlendirme ve Geliştirme

Bu seviye III, IV ve V sınıfları kapsar. Bu aşamada öğrenciler daha da geliştirilmesi için bir temel olarak okuma, yazma, iletişim ve öğrenme teknikleri temel kazanımları pekiştirmek için teşvik edilmelidir.

Bu seviyede öğrenciler şu zorluklarla karşılaşır:

- ana dilini ve ingilizceyi sözlü ve yazılı iletişimde doğru kullanımı;
- semboller ve işlemlerin doğru kullanımı
- yeni bilgi alanların keşfedilmesi ve bilgilerin derinleştirilmesi;

- düşünme,yapılandırma ve problem çözmeyi yönlendirme becerilerin geliştirilmesi;
- kendisi başkaları ve çevre sorumluluklarını anlaması;
- bilim kaynaklarının geliştirilmesi;
- planlama ve görevlerin yürütülmesinde bağımsızlığını yetiştirmek;
- teorik bilgiyi pratik sorunlarla bağlayabilme;
- kendine karşı ve başkaların karşı pozitif bir tutum geliştirilmesi;
- kritik yaklaşım ve problem çözme geliştirilmesi.

Müfredat Çerçevsi 3 – Ek geliştirme ve oryantasyon

Bu seviye VI ve VII sınıfı kapsar.Akademik ve kariyer rehberliği için bir temel sağlayarak, çeşitli müfredat alanlarında bilgi derinleştirmeyi hedefliyor.Öğrenciler şu zorluklarla karşılaşır:

- soyut ve kompleks düşünme gelişimi(örneğin.yüksek entelektüel beceriler), dünyayı,kendini tanıma ve problemleri çözmek için gerekli olan.
- kendimizi,başkalarını ve sosyal ve doğal çevreyi daha derin bir tanıma için ilgi geliştirilmesi
- öz değerlendirme becerilerin geliştirilmesi;
- etkin iletişim becerilerin geliştirilmesi, matematik ve bilimsel kodlar da dahil;
- kendi ana dilinde sözlü ve yazılı iletişim olanakları genişleterek aynı zamanda ingilizce dilinde ve ikinci yabancı dilde /resmi dillerden biri;
- sosyal hayat ve çevre koruma aktif katılımın geliştirilmesi için sorumluluk.

Müfredat Çerçevesi 4 – Güçlendirme ve oryantasyon

VIII ve IX sınıfları kapsar. Bu derece öğrencileri farklı kariyer seçenekleri düşünmeye yönlendirmeyi hedefliyor.Onlar aşağıda ki zorluklarla karşılaşır:

- bilgi kaynakların kullanımı ve çeşitli verilerin farklı kritik erişimi;
- çeşitli ders dışı etkinliklere doğrudan katılımı yoluyla kamu yaşamının gelişmesi için ilgi;
- onların bilgilerinin konsolidasyonunu ve tutumların ve becerilerin ilerideki gelişimini sağlayacak projelerle,gerçek yaşam konuları ile ilgili çeşitli konularla karşılaşma;
- çalışma ve kariyer rehberliği farklı seçenekler ile tanınma
- isteklerini netleştirmek için öğrencilere pratik hazırlama ve yönlendirme faaliyetleri

- öz-değerlendirme becerilerini güçlendirilmesi; ;
- bağımsız, bireysel ve takım yetkilerini güçlendirilmesi.

Müfredat Çerçevesi 5 – Genel ve Mesleki eğitim

X ve XI sınıfları kapsar.Bu derece öğrencileri daha derin ve daha özel öğrenme ile karşı karşıya getirmeyi hedefliyor,iş gücü piyasasına grime veya akademik eğitim hazırlığı için. Öğrenciler onlara aşağıdakileri kazandıracak zorluklarla uğraşırlar:

- öz güven gelişimi;
- daha derin ve daha özel öğrenme,çeşitli kaynakların kullanımı için becerileri kullanma ve çeşitli mevcut very kritik erişimi sayesinde;
- kariyer,kişisel,profesyonel ve sosyal yaşam için hazırlık anlamında,yüksek başarı için bağlılık ve istikrar için geliştirme arzusu;
- sorumlu vatandaşlar ve yetkili olarak sosyal yaşama aktif olarak katılmalarını, kendi hayatları için sorumluluk almaya ve işgücü piyasasında başarıyla rekabet için hazırlanmaları.Bireylerin ve toplumun üyeleri, güçlü yaşam,ve yerel ve küresel ekonominin yüzünü değiştirmek ve kişisel ve profesyonel hayatında farklı durumlarda problem çözebilmeyi öğrenmek için çalışma için gerekli kapasiteleri geliştirme;
- hayat için hazırlanmaları,bağımsız yaşamak ve de hayatları boyunca haberdar modern toplum tarafından sunulan ve durumdan sorumlu eylem ve kararlar almak zorlukları ve fırsatlar, üzerinde çalışmak.

Müfredat Çerçevesi 6–Konsolidasyon ve uzmanlaşma

Bu seviye XII sınıfı kapsar.Bu öğrencilerin zorunlu eğitimin genel deneyimini pekiştirmek ve bir hayatın yeni bir aşaması ve yüksek eğitim talepleri için hazırlamak zorunda oldukları olgunluk aşamasında,ergenlik geçiş aşamasıdır. Lise programlarına öğrenci vasıflı işçi olarak işgücü piyasasına girmeye hazır olacaklar.Öğrenciler aşağıdaki zorluklarla karşılaşacak:

- gerekli kaynak ve kritik erişim farklı verileri tespit yeteneğini göstermek;
- bağımsız karar verme ve kişisel seçimler ve eylemler için sorumluluk alma yeteneği göstermiştir
- fazla çalışma ve/veya mesleki gelişimi için,öğrenmeye sürekli bağlılıklarını gösteren;
- girişimcilik fikrinin gelişmesine yardımcı kariyer araştırma ve inovasyon örnekleri ile planlaması için stratejiler geliştirmek ve teşvik etmek için becerilerini gösteren;
- gelecekte kariyer fırsatları için devredilemez becerilerini geliştirmek için önem verilen eserlerin geniş bir yelpazede araştırma yoluyla kariyer değişikliği konsepti becerileri, gösterilmesi

- lise sonrası eğitim olanakları ile ilgili araştırma ile kişisel kariyer planlama sürecinde etkin olması,iş ve karar alma tutumları ve ihtiyaçları devamlı olarak değişecek olması kabulü.

5. Müfredatın derece ve düzeylerinde öğrenme alanları,dersleri ve modülleri

Kosova müfredatı, Müfredat alanları olarak tanımlanan yedi alanda, yapılandırılmıştır. Müfredat alanları erken çocukluk eğitiminden lise eğitime kadar,Müfredat Çerçeve belgesi tarafından tanımlanan ana yetkinliklerin gelişimi için temel oluşturur Bunlar hem genel ortaöğretim eğitimi için hem de profesyonel eğitim için geçerli.Müfredat alanları,dersleri ve modülleri arasındaki bağlantılar,ana yetkinliklerin geliştirilmesi fonksiyonunda olmalıdır.

5.1. Müfredat alanları ve öğretim konuları

Müfredat alanları,Müfredatın gerekli düzey ve seviyesinde eğitim sürecinin organizasyonu için temel oluşturur.

Müfredat alanları:

- Diller ve iletişim
- Sanatlar
- Matematik
- Doğa Bilimleri
- Toplum ve çevre
- Sağlık ve refah
- İş ve pına

Ana yetkinliklerine ulaşılmasını sağlayacak,Müfredat alanının her biri için öğrenme sonuçları belşrlenir.

Öğretim alanları bir veya birkaç öğretim dersi veya modülü kapsar.İlgili müfredat alanı için belirlenen hedefler ve öğrenme sonuçlarına dayalı dersler ve modüller.Bir Müfredat alanının birkaç dersi,Müfredatın farklı seviyelerine entegre edilmiş olarak görülebilir.

Kōmiza e

Kosovës

[illegible]

Doğa bilimləri	Çevresel bir inceleme ve tespiti teşvik Faaliyetleri	Doğa bilimləri	Doğa bilimləri	Doğa bilimləri	Doğa bilimləri	Biyoloji Fizik Kimya Astronomi	Doğa bilimləri	Biyoloji Fizik Kimya Astronomi	Doğa bilimləri
Toplum ve çevre	Kendilerinin ve başkalarının bilincini arttırmak ve sosyal becerilerini geliştirmek faaliyetleri	Toplum ve çevre	Toplum ve çevre	Toplum ve çevre	Toplum ve çevre	Tarih Coğrafya Yurttaşlık eğitimi Sosyoloji Psikoloji Filozofi	Toplum ve çevre	Tarih Coğrafya Yurttaşlık eğitimi Sosyoloji Psikoloji Filozofi	Toplum ve çevre
Sağlık ve refah	Fiziksel beceri ve hijyen alışkanlıklarının geliştirilmesini teşvik faaliyetleri	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi	Sağlık ve refah Beden eğitimi
İş ve hayat	Anlamak ve farklı şekillerde usul ve kurallar, merak, yaratıcılık ve öğrenme takip kapasitesini teşvik faaliyetleri	İş ve hayat	İş ve hayat	İş ve hayat	İş ve hayat	İş ve hayat	İş ve hayat	İş ve hayat	İş ve hayat

Diller ve iletişim

Dil ve iletişim alanlarında öğrencilerin, gündelik yaşamda, meslek hayatında ve kamusal yaşamda bir iletişim aracı olarak dilin kullanımını geliştirmek ve yetiştirmek için verir. Bu müfredat alanı sayesinde, her durumda Müfredatın belirtilen tüm yetkilerine ulaşılması gerekir.

Bu müfredat alanı şu dersleri içermektedir: ana dilleri, ilk yabancı dili (İngilizce dili), çevre dilleri ve diğer yabancı diller.

Bu alanda her öğretim dersi (dili) edebiyatı da içerir, estetik değerlere ilişkin dilin özel kullanımının bir parçası olarak.

Ana dili, okul öncesinden XII sınıfa kadar, Müfredatın tüm aşamalarında öğretilir.

İngilizce dili birinci dereceden başlar ve lise son sınıfa kadar devam eder. İlk etapta bu dil genellikle oyunla, çizimlerle ve şarkılarla öğrenilir, daha sonra Müfredatın diğer etaplarında okuma-yazma ile devam etmek için. İngilizce dilli, lise düzeyinde, Müfredatın son iki aşamasında, diğer alanlara uygulama dersi olarak öğretilicek bu ise özellikle profesyonel eğitim okullarında yapılacaktır.

Arnavut olmayan öğrenci toplulukları, Arnavutça dilini Müfredatın ikinci aşamasında öğrenirler.

İkinci dil üçüncü aşamada öğrenilmeye başlıyor (altıncı sınıf). İkinci dil olarak şunlar olabilir: çevre dillerinden biri (Sırpça, Boşnakça, Türkçe) öğrencilerin serbest tercihi ve/veya Almanca, Fransızca, İtalyanca ve diğerleri.

Diğer diller Müfredatın beşinci aşamasında başlar, yani lisede (fen ve profesyonel okulları). Bu grupta Almanca, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca ve/veya klasik diller (Latinca, Eski Yunan dili veya başka bir dil).

SANATLAR: Görsel eğitim ve müzik eğitimi

Müfredatın birinci aşamasından altıncı aşama sonuna kadar, etkileyici sanatın tüm yönleri artistik çalışmayı gerçekleştirmek için fırsatlar bulunmaktadır..

Öğrenme alanları Sanat, beceri geliştirme anlayış biçimleri ve yaratıcı zihinsel becerileri ile öğrencilerin bilgilerini ve algısal becerilerinin geliştirilmesini sağlar. Çizim, resim, heykel, grafik, tasarım, dans ve müzik yorumlama kavramları verme becerilerini geliştirmek.

Bu alan, gençlerin ve çocukların kapsamlı oluşumu ve gelişiminde önemli bir yol oynar,

Kendi kişisel deneyimlerini ifade etme ve anlamaya yardımcı olarak, yanı sıra yaratıcı yeteneklerini, çeşitli sanatsal kaynakların kullanımında temel kavram ve teknikleri kazanmaları için yardımcı olur; iletişim, yorumlama, kendilerini ifade etmek gibi sanatsal becerilerini geliştirmek, toplumsal değişim ve sanatsal öğeleri ve bilgi gelişimine katkıda bulunmak için öğrenirler.

Sanatsal ifadeyi onların eğitiminin en önemli unsurlarından biri olarak düşünmelerini sağlamak, öğrencilerin yeteneklerini geliştirir.

Sanat öğrenme alanları, öğrenme sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır ve hayal gücü ve zeka ile bağlantılıdır, burada çocuklar çeşitli etkinliklere katılarak yaratıcılıklarını ve hayal gücünü geliştirirler.

Bu alan bilgilerin amacı müzikalite ve figürasyonun yaratıcı hayal gücü, sanatsal ifadesine tepki gelişmesidir, sanat eğitiminde katılan faaliyetlerin çeşitliliğinden oluşmaktadır.

Sanatlar, öğrencilerin kişisel güveni ve yaratıcı becerilere sahip bireylere geliştirilmesine yardımcı olur.

Sanatsal ifade her türlü öğrenci katılımı, bireysel kimliğin gelişmesini sağlar, ama aynı zamanda kendi grup kimliklerini geliştirir.

Kültürel çeşitlilik, bir yandan, ulusal ve kültürel miras, diğer taraftan, sanat öğrenmemenin ayrılmaz bir parçası olmalıdır.

Matematik

Matematik Müfredatta öğrenme dersi ve Müfredat seviyesi olarak temsil edilir. O, eleştirel düşünce, öğrencilerin beceri ve yeteneklerin geliştirmesini sağlar, yanı sıra kişiliklerin geliştirilmesi, sistematik ve bağımsız çalışma becerilerini geliştirmek, merak teşviki ve keşif desteği, yeni bilgiler oluşturma, onların günlük yaşamdaki problem durumlarını çözme de uygulama ve alanlara entegre etme amacıyla.

Matematik Müfredatın her aşamasında öğrenir. Birinci ve ikinci aşamada sayılar, geometrik şekiller, alanda ki durumu, ölçme ve hesaplama ve problem çözme de becerileri hakkında bilgi bağlantıları olur. Üçüncü ve dördüncü aşamada, bu bağlantıya cebir, geometri ve istatistik bilgileri entegre edilir, beşinci ve altıncı aşamada ise trinometri bilgisi, matematiksel analiz ve olasılık derinleştirmesi ve genişletilmesi sağlanır.

Tüm seviyelerde en önemli yönlerden biri ana yetkinlikleri kavramak amacıyla, matematiğin tüm kesişen alan ve konularla entegre olunması. Altıncı ve beşinci aşamada, matematik, daha fazla çalışmalar için öğrencileri hazırlamak amacıyla ve meslek okulları durumunda, uygulamalı matematik dahil, belirli meslekler için öğrencilere eğitim sağlar.

Matematik çalışma sayesinde, öğrenciler sayılar, alan, önlem ve varyasyon (istatistik) kullanımı hakkında bilgi kazanacaktır. Onlar, modern bilim ve teknolojinin gelişmesine matematiksel düşünme rolü ve çeşitli problem çözme durumlarında matematiği uygulayarak önemini anlamaları mümkün olacaktır.

Doğa bilimleri

Doğa bilimleri öğrencilere tanımayı, anlamayı, doğayı keşfetmeyi, insanı ve canlı ve cansız dünyayı, mikrokozmostan başlayarak makrokozmosakadar, yani evrenin uçlarına kadar bu olanakları sağlar..

Bilim, bizi çevreleyen dünyayı anlamak ve tanımak, bilinmeyen keşfetmek, evrenin sırlarını keşfetmek ve sorunları çözmek için, insanın dinamik, işbirlikçi ve yaratıcı bir çabasıdır.

Doğa bilimleri, öğrencilere kavramları, teorileri ve doğanın temel yasallığını geliştirme olanağı sağlayan Müfredat alanını temsil eder. Bunlar, toplumun genel gelişimine katkıda bulunurlar, insan yaşamının kalitesini, sağlık korunması, çevre ve refahın artırılması, teknolojik ve ekonomik gelişme düzeyini yükseltmeye yardımcı olur.

Doğa bilimlerinde (öğretim / öğrenme) öğrenme sayesinde öğrencilerin merak ve insan faaliyetleri nedeniyle doğal çevrenin ve değişikliklerin, bilimsel araştırma duygusu gelişecektir.

Onlar, bilimsel çalışmanın başlangıcını, kavramları, araçları ve prosedürleri, very analizinden doğru sonuçlar çıkarma, sonuçları sunma ve değerlendirmeyi elde etmeyi mümkünatına sahip olacaklar.

Öğrenciler, herhangi bir eğitim programı ya da projesi kapsamında bireysel ve takım performansı ölçme aletlerini kullanarak problem çözme becerilerini geliştirecek.

Bu şekilde onlar eleştirel düşünmeyi geliştirirler ve sorunları tespit, soru sormak, hipotez kurma ve argümanlara dayalı sonuçlar çıkarmak için, bilimsel metodolojinin adımlarını izleyerek bu becerilere sahip olacaklar.

MÇ1 ve MÇ2 de (biyoloji, fizik, kimya, coğrafya ve astronomi) derslerin entegre bir yaklaşımı var, öğrencilerin doğal ve insani yapımı çevre için, doğa olayların ve süreçlerin çalışımı için bilimsel araştırma yöntemleri hakkında öğrenecekler..

MÇ3 ve MÇ4 te dersler arası entegre bir yaklaşım saklanır (fizik, kimya, biyoloji).

MÇ5 de ve MÇ6 da, normal okullarda (fen okullarında), doğa bilimleri belirli konularda geliştirilir (fizik, kimya, biyoloji ve astronomi (sadece MÇ6)). Meslek okullarında doğa biliminin öğretimi entegre dersleri yapılır, bilimin belirli mesleklere uygulanması fonksiyonu ile.

Toplum ve çevre

'Toplum ve Çevre' alanı ile öğrenciler bilgileri, becerileri, tutum ve demokratik bir toplum için gerekli olan eğilimleri geliştirebilecek. Bu dünya anlayışlarını, insanları, onların değerlerini, zaman, yer ve çeşitli koşullarda toplumsal süreçleri geliştirmek için yardımcı olur.

Ayrıca, bu alan sayesinde onlar da kendi çevre ve ötesinde anlayış geliştirecektir. Bu onlara yaşadıkları ve girişimde bulundukları sosyal ve çevresel sorunları olan, ulusal ve küresel, yerel toplum içinde aktif ve kritik bir şekilde katkıda bulunmayı sağlayacaktır.

Farklı yönelmeler ve bu alanda tematik yaklaşımlar, kişisel, sosyal, ulusal, kültürel ve ulusal kimlik yetiştirilmesi, devlet ve kültürel identitesi, birlikte yaşamayı ve sürdürülebilir kalkınma için eğitim ve öğrenme gibi eğitim hedeflerine ulaşma açısından odaklanacaktır..

MÇ1 ve MÇ2 de farkındalık ve karar verme, kendin ve toplum ve dünya anlayışı ile ilgili öğrenilir. MÇ3 ve MÇ4 de "Toplum ve Çevre" kapsamında sosyal ve çevresel sorunlar ele alınır, Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Eğitimi entegre öğrenme konu veya konular üzerinden.

MÇ5 ve MÇ6 da, genel okullarda (fem), Toplum ve Çevre özel derslerle gerçekleştirilir: Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Eğitimi, Sosyoloji, Psikoloji, Mantık ve Felsefe, dengeli bir şekilde ilgili temel yetkinliklerin gelişimini vurgulayarak.

Mesleki okul öğrencileri için, MÇ5 ve MÇ6 için bu alanın sunduğu öğrenme deneyimleri, yeniden entegre sosyal konular üzerinden alınır, tematik bir yaklaşıma dayalı Yurttaşlık Eğitimi, Tarih ve Coğrafya yönleri de dahildir.

Müfredatın bu alanı sayesinde, öğrenciler demokratik bir toplumun değer ve normları ile tanışacaklar. Onlar da aynı zamanda toplumsal olgulara tarihsel, sosyolojik, ekonomik, psikolojik ve kültürler arası bir bakış açısıyla yaklaşacaklar.

Sağlık ve refah

Sağlık ve refah öğretim alanları öğrencilerin bilgi, anlayış ve akıl sağlığı için becerilerini, duygusal, sosyal ve fiziksel geliştirilmesini sağlar.

Sağlık ve refah alanları onları başarılı bir hayatın bugünü ve geleceği ile başa çıkmak için yardımcı olacak becerileri, değerleri ve davranışları oluşturmak için, öğrencilerin bilgi edinmeye yönelik tasarlanmıştır.

Bu müfredat alanı sayesinde öğrencilerin fiziksel ve motor becerilerini geliştirmek, ve vücut fonksiyonlarını kullanarak kendilerini iletişim ve ifade yeteneği olacaktır. Onlar da aynı zamanda sağlıklı hayat tarzlarına dikkat ederek ve her türlü riskleri önlemek için, kendi refahı ve başkalarının refahı için sorumluluk ve bakım duygusunu geliştirmeleri mümkün olacaktır. Aynı zamanda, öğrenciler kararlar, eylemler ve sonuçlar arasında uygun bağlantıları yapmak için becerilerini geliştirecek, yanı sıra ekip çalışması, kurallara saygı duyulması ve sorunların uygun ve yaratıcı bir şekilde çözülmesi.

Sağlık ve refah öğretim alanı Müfredatın ilk aşamasından itibaren uygulamaya başlar ve altıncı aşamaya kadar mevcuttur. MÇ1 ve MÇ2 de sağlıklı yaşam şekillerini teşvik ederek, beden eğitimi ve spor yanı sıra sağlık eğitimine entegre bir yaklaşım sağlanır.

Dördüncü aşamadan başlayarak hastalıklardan ve risklerinden korunma ve cinsel eğitim başlar,beşinci aşamada ise üreme sağlığı,aile eğitimi ve planlaması başlar.

Hayat ve iş

Hayat ve iş Müfredat alanı,araştırma,sorunçözme ve kavramları gözden geçirme ve öğrenmeyi kapsayan zorlu aktiviteler sunuyor. Öğrenciler yaratıcılıklarını ve girişimcilik becerilerini geliştirmek ve geleceğin yenilikçi ve yaratıcı tasarımcıları olmaya teşvik edilecektir. Biz gelecek öğrencilerin XXI yüzyılın teknolojik gelişmeleri kucaklayarak (işgücü piyasasında rekabetçi olabilmek için) küresel ekonomide önemli bir rol oynayacağını düşündüğümüzde bu nitelikler önemlidir.

Hayat ve iş öğrenme alanının en önemli hedefi,öğrencilerin haberdar,becerikli,düşünceli,uyumlu ve girişimci olmalarını sağlamak için.

Bu alanın eğitim faaliyetleri Müfredat alanının bütün seviyelerinde gerçekleşecek,beklenen yetkinliklerin kademeli elde edilmesini sağlayarak.

MÇ1 ve MÇ2 de, yaşam becerileri,el işi ve ev ekonomisi.MÇ3 –MÇ6 bu alan kariyer danışmanlığı ve rehberliği,teknoloji ve BİT,çalışma ve girişimcilik için eğitim.

Meslek okullarında,MÇ5 ve MÇ6 Hayat ve iş alanı ders fonlarının daha büyük bir kısmını kapsar,Müfredatın diğer tüm alanları da belirli mesleklere uygulanacaktır.Nitekim bu okullarda Hayat ve iş alanı,Müfredat alanının seçme kısmı ile birlikte,ayrılan zamanın 60% yapar ve o genelde belirli meslek profiline adanmıştır.

5.2. Ders fonu

Ders fonu öğrencilerin yaşına ve gelişimsel ihtiyaçlarına göre,uygun bir seçim ve öğrenme dizisi yapma ihtiyacı dikkate alınarak dengeli bir şekilde Müfredatın farklı alanlarına ayrılacaktır.Bu aşamada,Müfredatın farklı alanlarına zaman ayırma işlemi sadece yüzde ile verilir, bu bir alan için ayrılan minimum zaman anlamına gelir.Bir sonraki aşamada,Müfredatın seviye ve aşamaları için Ana Müfredata belirtilen saatler fonu ile Müfredatın alan/ders planı görünecektir.

Müfredatın her bir alanı için zaman ayırımı

	USES 0	USES 1	USES 2		USES 3		
Müfredat alanları	MÇ1		MÇ2	MÇ3	MÇ4	MÇ5&6 Genel eğitim	MÇ5&6 Mesleki eğitim ve öğretim
	Okulöncesi	Sınıf 1 & 2					
Diller ve iletişim	33.33%	38.10%	33.33%	25.00%	26.67%	20.00%	15.63%
Sanatlar	11.11%	9.25%	8.33%	7.14%	6.67%	6.67%	3.13%
Matematik	22.22%	23.81%	20.83%	17.86%	13.33%	13.33%	9.38%
Doğa bilimleri	5.56%	4.76%	8.33%	14.29%	16.67%	16.67%	6.25%
Toplum ve çevre	5.56%	4.76%	8.33%	14.29%	13.33%	16.67%	6.25%
Sağlık ve refah	11.11%	9.52%	8.33%	7.14%	6.67%	6.67%	6.25%
Hayat ve iş	5.56%	4.76%	4.17%	7.14%	6.67%	6.67%	46.88%
Seçmeli bölüm	5.56%	4.76%	8.33%	7.14%	10%	13.33%	6.25%
Diğer aktiviteler							

Ders fonlarının tahsisi süretiyle görmekteyiz ki, okul öncesi sınıfından Müfredatın dördüncü seviyesinin bitimine kadar (dokuzuncu sınıf) bütün öğrenciler dengeli ve aynı bir eğitim alacaklar ve bu devlet standardize testi ile ölçülecektir.

Beşinci seviyeden, öğrenciler genel eğitimi seçme olanakları olacaktır (fem) veya mesleki öğrenim. Mesleki okulların özgü doğası nedeniyle (diğerleri arasında, müzik, sanat, okulları vb), sınıfların tahsisi bu iki durumda Müfredatın farklı bölgeleri için önemli ölçüde değişir. Lise okulların Ana Müfredatında, devlet sınavını geçmek için VI dereceyi bitiren bütün öğrenciler için ortak temel öğrenme sonuçları belirleyecektir (fem ve mesleki okulların öğrencileri).

Ana Müfredat gibi okul temelli olanın da ortak özellikleri, bu Müfredatta belirlenen temel yetkinlikleri elde etmek için öğrencilere yardımcı olmaktır. Okul öğrencilerin seçimlerine yardımcı olacaktır, onlara seçilmiş dersten faydalanmaları, kendi olanaklarını analize edecek (öğretim kadrosu, diğer koşulları, toplumun ihtiyaçları vb.) sonar okul temelli Müfredat hakkında bir karar alacaktır. Seçim tanımlandıktan sonar, okulun bütün öğrencileri için zorunludur, Müfredatın geri kalanı gibi aynı kriterlerle izlenir ve değerlendirilir. Okul temelli Müfredat kararı (toplam okul zamanının 10%-20%), bir kaç seçeneği dikkate alacaktır, ki bunlarla Müfredat seçim bölümü şöyle tanımlanır:

Belli yetkilerin elde etmenize yardımcı olabilir ek öğrenme faaliyetleri (yani çoğunluk dil, seçmeli dersler, projeler üzerinde çalışma, toplum hizmeti, spor ve sanatsal etkinlikler);

- Herhangi bir konuyu öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için aktiviteler;
- Bilgi, beceri ve belirli alanlarda tutumlarını güçlendirilmesi;
- EBTB tarafından hazırlanan ve sunulan bir Müfredatın konu/kurs/modull listesinden seçimler;
- Bir okul projesi ile okulda özel faaliyetlerin geliştirilmesi (örneğin dil öğrenme, TİK-in, kariyer rehberliği gibi);
- Kalkınma ve koşulları, kaynakları ve okulun bulunduğu bölgenin ihtiyaçlarına uygun özel müfredatın uygulanması;

Mesleki rehberlik ve yaşam ve çalışma için hazırlığın güçlendirilmesi.

Son nokta özellikle meslek okulları ve liseler için geçerlidir. Meslek okullarında tamamen öğrencilerin takip ettiği mesleki profiline adanmıştır. Fen okullarında ise, öğrencilerin iş ve lise sonrası öğrenimi için hazırlık geliştirme olasılığı mevcuttur.

Fen okulu türleri

Yüksek ortaöğretim düzeyinde fen okulları üç tür olacak:

1. Sosyal bilimler ve dil lisesi
2. Doğal bilimler lisesi
3. İhtisas lisesi (sanatsal, matematiksel, dilsel, teknik vb.)

Meslek liseleri derslerin seçim bölümünden istifade edecekler 10% fonunu meslek eğitim derslerine ithaf ederek. Bu fon, Hayat ve İş alanının 50% si ile birlikte, meslek eğitimin zamanının 60% kapsar. Kalan zamanın yüzdesi ise, Müfredatın diğer alanlarına adanmıştır.

Mesleki okullar

1. Tarım Okulu
2. Teknik Okulu (Elektrik, makine, inşaat, grafik, iletişim, kimya ,teknoloji)
3. Tıp okulu
4. Ekonomi ve yönetim okulu
5. Sanatsal okul

5.3. Müfredatın seçmeli bölümün geliştirilmesi için okul özerkliği

Seçmeli okul Müfredatın belirlenmesi okula belirli bir özerklik sağlar.Bu bölüm bu çerçevede tanımlanmış temel yetkinliklere ulaşılmasına katkıda bulunmalıdır.

Bu kısmı için, okullar öğrenci, veli ve diğer paydaşlarla işbirliği içinde karar verecek. Okullar ihtiyaçları, bağlamları ve öğrenciler ve toplumun spesifik çıkarları doğrultusunda Müfredatın bu bölümü için esnek ve yenilikçi programlar geliştirmelidir.

Okullar seçmeli bölümün kullanımı ile ilgili inisiyatif aldıktan sonra,önerilen programların nihai onayı için DKA-ya ve EBTB-ya teklifini sunar. Müfredatın bu kısmı, izlenmeli, değerlendirilmeli ve müfredatın diğer tüm alanlarda olduğu gibi aynı kriterler ve ilkeler ile kaydedilir.

EBTB-ayrıca okul yönlendirebilir eğitim planları önerilerini sağlayabilir.Müfredat seçmeli bölümün ders ve sınıflara göre ders fonun dağılımı,okul özerkliği içinde olacak.Bu okula,faaliyet gösterdiği toplumun özelliklerine dayanarak öğretim kadrosunun organize etmesini sağlar.Okullar tarafından geliştirilrn Müfredat seçmeli bölümü için ders planları,merkezi ve yerel seviyesinde pedagojik hizmet desteği alacaklar. Bütün bu planlar ve öğretim programları uygulanmasından önce yerel ve merkezi düzeyde eğitimden sorumlu olanların onayını alacak.

6. Müfredat belgeleri:okullardan ve öğretmenlerden beklentiler nedir?

Öğretmenler tarafından beklentileri açıkça belirlenerek, eğitim sistemi seviyesinde uygulanması sağlanan Müfredat belgelerin,geliştirilmesi gereken okullar:

- Erken çocukluk Müfredatı(doğuş - 5 yıl),
- İlköğretim, ortaöğretim, spor salonları ve meslek okulları için ana Müfredat
- Okul öncesi sınıftan XII sınıfa kadar ders plan ve programları,her sınıfı için öğretimin tüm alan/konuları kapsayarak.

Okul düzeyinde Müfredat uygulanmasını sağlayacak diğer belgeler, ders kitapları, öğretim ve öğrenme için ek malzemeler ve eğitici materyalleri ve değerlendirme araçları.İçerir.

6.1. Kosova Müfredat belgelerin hiyerarşisi

KOSOVA MÜFREDAT ÇERÇEVESİ																				
Erken çocukluk müfredatı		İlköğretim için Ana Müfredat (AM)						Ortaöğretim eğitimi için AM				Yüksek ortaöğretim için AM ³								
Doğuş -3 yıl	3-5 yıl	MÇ1 için AM					MÇ2 için AM			MÇ3 için AM		MÇ4 için AM		MÇ5 için AM				MÇ6 içinAM		
														Lise müfre datı		PEÖ müfred atı		Lise müfre datı		PE Ö müfr eda
		Pp ⁴ sf. pf	Pp sf. I	Pp sf. II	Pp sf. III	Pp sf. IV	Pp sf. V	Pp sf. VI	Pp sf. VII	Pp sf. VIII	Pp sf. IX	Pp sf. X	Pp sf. XI	Pp sf. X	P p sf. XI	Pp sf. XII	P p sf. XI			
DERS KİTAPLARI																				
ÖĞRETME VE ÖĞRENMEDE EK MALZEME																				
ÖĞRENCİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ İÇİN ARAÇLAR																				

6.2. Ana Müfredat

EBTB tarafından belirlenen ve Kosova Cumhuriyetinin tüm öğrencileri için zorunlu olan hükümleri, Ana Müfredat, ilköğretim, üst ve alt ortaöğretim Müfredatın temel belgesini temsil eder.

Ana Müfredat dahilinde Öğrenme Sonuçları Sistemi (ÖS) şunları tanımlar:

- Müfredatın her bir seviyenin bitirilmesi sonunda, Müfredat seviyeleri doğrultusunda öğrenme sonuçları,
- Müfredat seviyesi boyunca, Müfredat alanları doğrultusunda her bir Müfredat için öğrenme sonuçları..

Müfredat alanları kapsamında öğrenme sonuçları, Müfredatın bir alanı içinde öğretimin özel derslerinin entegrasyonu ve genel bir yaklaşımı etkin kılarken, Müfredat seviyesi kapsamında öğrenme sonuçları, Müfredat Çerçevesi ile belirlenen özel yetkinliklerin geliştirilmesi fonksiyonu için, Müfredat alanların daha fazla entegrasyonunu teşvik eder. Onlar öğretmenlerin, eğitim yetkililerin, velilerin ve toplumun beklentilerini, Müfredatın her seviyesi sonunda öğrencilerin, somut, ölçülebilir başarıları ifade eder.

³ Alt/üst ortaöğretim Müfredatın V ve VI seviyesinde ki bütün öğrencilerin ulailmaları gereken ortak gereksinimleri tanımlar. Özel müfredatlar fen ve mesleki okullar için müfredat alanları kapsamında öğrenme sonuçlarını temsil ederler.

⁴ Pp plan ve programlar için kısaltmadır.

Müfredat seviyelerine göre öğrenme sonuçları

Müfredat seviyelerine göre öğrenme sonuçları,Müfredatın bir seviyesi sonunda öğrenciler tarafından öğrenilmesi beklenir,ve bir derece boyunca öğrencilerin öğrendikleri veya öğrenmedikleri öngörüldüğü her şeyi kapsamaz.Onlar Müfredatın belirli bir derece sonunda temel yetkinliklerin elde etme başarısının gereksinimlerini ifade eder.

Müfredat seviyeleri altında öğrenme sonuçları,öğrencilerin mutlaka bilmeleri gerekenleri açıkça sunarlar,Müfredatın bir seviyesi boyunca yapabilme ve yapma durumunda olmaları,ve bir eğitim seviyesinden diğerine geçmek için koşul sunarlar.

Yüksek ortaöğretim için Ana Müfredat,yüksek ortaöğretim seviyesindeki bütün öğrenciler için ortak öğretimin temel sonuçlarını tanımlar.Fen lisesi ve meslek liseleri için Müfredat alanları doğrultusunda öğrenme sonuçları,bu yüksek ortaöğretimin iki alt sektörünün özelliklerine göre tanımlanacaktır.

Müfredat alanlarına göre öğretim sonuçları

Müfredat alanları kapsamında öğrenme sonuçlarının öğretim ve pedagojik bir fonksiyonu var,şunları amaçlar:

- Müfredatın bir alanı kapsamında uygulanan belirli bilgi(bildirme ve presedürler),o derslerle yansıtılan beceri ve tutumlarla,ve genelde entegre öğretimin teşviki entegre etmek amacıyla,öğrenme konuları ve dersleri arasında bağlantı sağlarlar;
- KMÇ tarafından belirlenen,XXI” yüzyılın anahtar yetkinliklerin geliştirilmesi için öğrencilere sunulan,birbiriyle öğrenme deneyimlerini ortak bir sistemin gelişmesini sağlayarak yetkinlik temelli bir yaklaşımı teşvik etmektedir;
- Plan ve programların konunun geliştirilmesi için bir platform sağlamak;
- Planları ve okul temelli programların geliştirilmesini teşvik, okul düzeyinde yeni öğretim uygulamalarının uygulanmasını sağlayacak.

Ana Müfredatın diğer bileşenleri

Ana Müfredat tarafından düzenlenen diğer yönler şunlardır::

- Müfredat seviyeleri boyunca Müfredat alanlarının kapsamı;
- Müfredat seviyeleri boyunca,Müfredatın her alanında eğitim sürecinin organizasyonu için metodolojik kılavuzlar;
- Müfredat seviyeleri boyunca,Müfredat alanlarında sınıfın fonlarının dağılımını belirlemek için ders planları;
- Müfredatın bir seviyesinden diğer seviyesine geçme barajı dahil,örgün eğitim seviyelerinde ilerleme için gereksinimler;
- Değerlendirme kriterleri ve şekilleri ve
- Okul düzeyinde yönetim için müfredat önerileri

6.3. Konuya göre planlar ve programlar

Plan ve program konuları, Ana Müfredat hükümleri ile uygun okul düzeyinde hazırlanacaktır. Plan ve konu programları bağlamında öğrenme sonuçlarının sistemi, öğrencilerin bir sınıf / okul yılı boyunca her konu ve tematik ünite / derse ulaşmak için gerekir bilgi ve özellikler / beceri düzeyini belirler.

Plan ve Program konuları, ÖS-lar dahil şunları da içerecektir:

- Her sınıf için tematik ünite / öğretim ile ilgili materyaller;
- Uygun konu içinde tematik üniteler / öğrenmenin uygulanması için metodolojik kılavuzlar
- Her sınıf için konulara göre zaman fonunun dağıtılmasının belirlenmesini sağlayan ders planlarını kapsamı, bir öğretim yılı boyunca öğrenme deneyimlerin organize olanakları;
- Didaktik materyaller ve yardımcı kaynaklar ve araçlar.

Müfredatın tüm belgeleri KMÇ-nın temel ilkelerine uygun olarak tasarlanmalıdır ve şunları sağlar:

- Öğrencilerin önceki deneyimlerine dayalı içerik seçimi, çıkarları ve fırsatları;
- Öğrenciler için çekici ve öğrenme faaliyetlerinin organizasyonu;
- Öğrenciler arasında farklılıkları dikkate alan öğrenme faaliyetleri organizasyonu (farklı öğrenme stilleri ve cinsiyet, yaş, etnik köken, din, kültür, sosyal ve ekonomik arka plan, yanı sıra öğrencilerin özel ihtiyaçları gibi çeşitliliğin diğer tüm yönleri ile ilgili);
- Yaşam ve iş için sürekli öğrenme yeterliklerinin geliştirilmesi;
- Dünyada bağlantıları entegre eden ve yansıtan kapsamlı ve tam öğrenme;
- Kavramsal ve pratik boyutları arasındaki arabağlantı, pratik sorunları ve gerçek çözme bağlamında bilgi ve becerileri uygulama gibi;
- Toplum, ekonomi, kültür ve bilim alanındaki gelişmeleri yansıtan yeni alanların entegrasyonu (bilgi ve iletişim teknolojisi, e-öğrenme, medya bilinci, yaşam becerileri gibi);

5 Öğretmenlerin hazırlıklarının mevcut derecesini dikkate alarak, EBTB, Müfredat reformun genel süreci kapsamında, tüm dersler için okul merkezli yeni plan ve programların tasarlanması için okulların işini kolaylaştıracaktır. Yeni planlar ve programların hazırlık süreci, mevcut plan ve programların detaylı bir incelemesinden sonra başlayacaktır, ki bu öğretmenleri, velileri, öğrencileri ve okulun faaliyet gösterdiği topluluğu içerecektir. Plan ve programların incelenmesi için gerekli ayrıntılı talimatlar ve araçlar Ana Müfredatın tasarlanmasından hemen sonra hazırlanacaktır, yeni plan ve programların hazırlanması ise, değişim ihtiyaçlarının değerlendirilmesine ilişkin gelibildirim detaylı bir analizinden sonra başlanacaktır.

- Etkin ve sorumlu, değerlendirmek, yeni teknolojiler ve yetkinlikleri kullanımı ve işlem bilgileri öğrenmek için yeterlilikler üzerine özel bir vurgu ile hayat boyu öğrenme perspektifi.

7. Öğrenci değerlendirme sistemi

Bu süreç boyunca Ana Müfredatın konu plan ve programları ile belirlenen öğrenme sonuçlarının devamlı ilerlemesi ve başarı seviyesi değerlendirilir.

Kosova Cumhuriyeti Müfredat Sistemi tarafından tanımlanan öğrenme sonuçlarının sistemi, aşağıda sunulmuştur.

Müfredat belgelerin hiyerarşisi	Öğrenme sonuçlarının sistemi
KOSOVA MÜFREDAT ÇERÇEVESİ	Ortaöğretimin sonunda temel yetkinliklere ulaşmak için gerekli seviyeyi ifade eden öğrenmenin temel sonuçları.
1-6 MÜFREDAT SEVİYELERİ İÇİN ANA MÜFREDAT	Müfredatın her seviyesi sonunda temel yetkinliklere ulaşmak için gerekli düzeyini yansıtacak öğrenme sonuçları M üfredatın bir seviyesi boyunca,her bir Müfredat alanının öğrenme sonuçları.
KONU PLAN VE PROGRAMLARI	Her sınıf için,konuya göre öğrenme sonuçları

7.1. İç değerlendirme

İç değerlendirme,bütün öğrencilere sahip oldukları bilgi seviyesini ifade edebilmeleri,geliştirme ve farklı seviyelerde karmaşık görevleri ve gereksinimleri ile tutumlarını oluşturma,şunları kapsar:

- Edinilen öğrenme genişliği ve derinliği
- Öğrenme çıktılarının seviyesini belirlemek için ve daha zorlu öğrenmeye yönelik hareket sorunlara yanıt verebilmek için hazırlık;
- Yeni durumlarda ve koşullarda öğrenme becerisi.

Müfredat Çerçevesi tarafından belirlenen yetkinliklere dayalı değerlendirme uygulaması, öğretmenlere ve okula, öğrencilerin her eğitim seviyesinde ki başarının doğru,güvenilir değerlendirmesini gerçekleştirmelerini sağlayacaktır.

Sınıf düzeyinde öğrencilerin değerlendirilmesi

Aşağıdaki gibi sınıf düzeyindeki öğrencilerin değerlendirilmesinin amaçları vardır:

- Öğrencilerle ileriye yönelik planlama;
- Öğrenci başarısının değerlendirilmesi;
- Öğrencilerin eğilimleri ve yeteneklerinin değerlendirilmesi.

Sınıf değerlendirme seviyesi,bütün öğretim yılı boyunca sürekli deierlendirmesini içermektedir,nihai değerlendirme(öğretim yılı sonunda)ve kapanış değerlendirmesi (Müfredat seviyesinin sonunda).

Öğrencilerin sürekli değerlendirilmesi,informal eğitim sürecinin çeşitli şekilleri hariç,1- 5 e kadar değerlendirme ölçeği aracılığıyla yapılır.

- **1 notu:** verilen görevde yetersiz performansı;
- **2 notu:**verilen görevde yeterli performansı;
- **3 notu:**verilen görevde iyi performansı;
- **4 notu:**verilen görevde çok iyi ve eksiksiz performans;
- **5 notu:**verilen görevde mükemmel ve orijinal performans.

Bu değerlendirme ölçeği,bir görevi gerçekleştirmek için öğrencinin yüklendiği her durumu değerlendirmek için kullanılır ve öğretmenin/okulun cetver ve/veya ilgili kayıtlarına kaydedilerek kanıtlanır.Okulların plan ve programları kapsamında belirlenen öğrenme değerlendirmesi ve diğer değerlendirme türleri için ana referanslar öğretimin belirli sonuçlarıdır(öğrenme sonuçlarının sistem tablosundaki konu ve tematik birimleri öğrenme sonuçlarına bak).

1. Nihai değerlendirme, her öğretim yılı sonunda yapılır ve öğrencinin bir yıl boyunca ki performans seviyesini yansıtır⁶.

Nihai değerlendirme ölçeği not açıklaması aşağıdaki gibidir:

- D notu: değerlendirme oranında öğretim yılı boyunca ortalama performans 2 (2.00 – 2.49).
- C notu: değerlendirme oranında öğretim yılı boyunca ortalama performans 3 (2.50 – 3.49).

- B notu: değerlendirme oranında öğretim yılı boyunca ortalama performans 4 (3.50 - 4.49).
- A notu: değerlendirme oranında öğretim yılı boyunca ortalama performans 5 (4.50 – 5.00).

Öğretim yılı sonunda, aynı zamanda Müfredatın bir seviyesinin tamamlandığını gösterir, (sınıf II, V, VII, IX, XI ve XII), sonunda ki değerlendirme hariç, kapanış değerlendirmesi de yapılır.

2. Kapanış değerlendirmesi boyunca, Müfredata uygun seviyede kapsanan dönemde, cedverde kaydedilen notlardan aritmetik ortalama çıkarılarak değil, öğrenci değerlendirmesi Ana Müfredat ile belirlenen Müfredat alanların öğretim sonuçları listesine dayanarak yapılır (Müfredat alanlarına göre öğretim sonuçlarına bak, öğretim sonuçların system tablosunda).

Bu durumda, Müfredat alanı kapsamında öğrenimde ki her öğrenci için öngörülen başarı seviyesinin sonucunun kaydedilmesi.⁷ Her sonuç için başarı değerlendirmesi derecelendirme ölçeği esas alınarak yapılır 1-5. Bu değerlendirme belediye veya okullar tarafından yapılır (Müfredatla ilgili çeşitli alanları yönleri ile kapsayan öğretmenler gurubu)⁸. Müfredatın bir seviyesini sonuçlandırma durumunda belirli alan için kapanış notu (son not A, B, C ve D) öğrenme sonuçlarının başarı deierlendirmesinin aritmetik ortalamasından çıkartılır.

A, B, C ve D seviyesine erişen öğrenciler ilerideki sınıf/seviyeye devam eder. D seviyesine erişen öğrenciler ileride ki sınıf/seviyeye alan/derste/modüllerde ek programlarla devam eder, ki bunlarda onların performansı 2 değerlendirme ölçeği altındaydı. Yine D seviyesine ulaşamayanlar okul yılını tekrarlayacaktır.

Bir öğretim seviyesi bitiminde öğrenciye verilen karne ve diplomada, sadece kapanış notları ve standardize deierlendirmeler kaydedilir.

Okul düzeyinde değerlendirme

Okul düzeyindeki değerlendirme, öğrencilerin temel yetkinlik becerilerinin başarı düzeyini, Müfredat seviyesinin sonundaki temel öğrenme sonuçları ile Ana Müfredat çerçevesinde ifade edilir.

Başarılan sonuç, öğrencinin okul karnesinde ve aynı zamanda resmi seviyenin sonunda verilen belgenin üzerinde kaydedilir.

Bu değerlendirme, okul düzeylerinde sunulan eğitim sürecinin kalitesinin öz-değerlendirme, vey a tüm öğrenciler tarafından temel yetkinliklerin gerekli seviyesinin hakimiyetini sağlamak için gerekli tedbirleri sağlamak amacıyla, okul veya belediye yetkilileri tarafından organize edilir.

⁷ Müfredatın bir seviyesinin bitiminde her bir Müfredat alanı için öğretim değerlendirmesi sonuçların belirli şekilleri Ana Müfredat dahilinde verilecektir.

⁸ Uygun seviyede Ana Müfredat dahilinde sunulan kapanış tahminlerinin organizasyonu ile ilgili ayrıntılı talimatlar

Temel öğrenme sonuçlarının başarı değerlendirilmesi her bir öğrenci için ,değerlendirmenin kapsadığı dönemin çalıştığı öğretmenlerin ekibinden yapılır.⁹. Belediye eğitim makamına öğrenciler ile çalışan ek yöntemleri için planlanan önlemler de dahil olmak üzere okul düzeyinde işlenen veriler.

72 Dış değerlendirme

Okul, belediye veya devlet durumunu ve eğitim ve değerlendirmenin kalite seviyesini doğrulamak için merkezi eğitim yetkilileri tarafından düzenlenen öğrencilerin dış başarı değerlendirmesi.

Dış değerlendirme şu amaçlarla yapılabilir:

- Teftiş ve sınıf düzeyi, okul veya belediyede kalite değerlendirme doğrulanması;
- Devlet düzeyinde standart bir değerlendirme;
- Araştırma;
- Sonuçların kullanılması.

Devlet standardize değerlendirmeleri V, IX XII sınıflar sonunda organize edilir.Devlet değerlendirmeler temel yetkinlikleri iyelik başarı düzeyini ölçmek için odaklanmıştır.

Devlet V sınıf değerlendirilmesi Müfredatın seviyesinin öğrenme sonuçları aracılığıyla Ana Müfredatta ifade edilen temel yetkinliklerin iyelik başarı düzeyini ifade eder. Bu değerlendirme öğrenci başarısını görmek için, merkezi ve yerel yetkililere hizmet vermektedir.

Sınıf IX standartlaşmış değerlendirilmesi müfredatın aşamalarında Çekirdek Müfredat öğrenme sonuçlarının ifade temel yetkinlikleri iyelik başarı düzeyini ifade eder.Bu değerlendirme aynı zamanda, lisede eğitimin bir sonraki seviyeye yönelik ulaşılması için gerekli düzey için net kriterler belirler.

XII sınıf sonunda, standartlaştırılmış değerlendirme,devlet mezuniyet sınavı anahtar Kosova Müfredat Çerçevesinde ve müfredat öğrenme çıktılarının aşamalarında öğrenme sonuçları ile ifade edilen temel yetkinliklerin iyelik başarı düzeyini ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu değerlendirme aynı zamanda şunlar için net kriterler belirler:

- (a) Lise diplomasını almak için gerekli başarı seviyesine ulaşmak
- (b) Üniversiteye kayıt yapmak için gerekli başarı seviyesine ulaşmak.

9 Müfredat bir derecesini tamamlanmasından sonra temel yetkinliklerin başarısını değerlendirmek için uygun formlar Çekirdek Müfredat dahilinde sağlanacaktır.

Devlet Matura Sınavını başarı ile tamamlayan öğrenciler, Matura Devlet Diploması belgesi ile donatılırlar.

Meslek liselerinin XII sınıf öğrencileri de Matura Sınavına tabidir¹⁰ temel yetkinlikleri iyelik başarı düzeyini tespit etmek amacıyla.

Devlet Matura Sınavı dışında, Meslek okulların öğrencileri, mesleklerinin sağladığı yetkinliklere sahip olacaktır, böylece Meslek okullarının XII sınıfın sonunda Mesleğin Final Sınavı düzenlenir. Bu okullar ve belediye eğitim yetkilileri tarafından yönetilen yarı dış sınavıdır. Bu sınavın sonuçlarına dayanarak öğrenci, ilgili meslek için hak (ulusal Yeterlilikler Çerçevesi Seviyesi IV) ve bu yeterlilik ile şu fırsatları var:

- (1) iş piyasasına girme, ya da
- (2) üniversite olmayan lise sonrası eğitim meslek yüksek okullarında devam etmeleri (USES4).

Formal ve informal eğitimin çeşitli şekillerde elde edilebilir nitelikleri (yetkinlikleri) Ulusal Yeterlilik Kurumu tarafından belirlenen tanıma ve akreditasyon prosedürlerine dayalı örgün eğitim sistemi içinde kabul edilecektir.

Müfredat belgelerin hiyerarşi	Öğrenme sonuçların çeşitleri	Değerlendirme türü
KOSOVA MÜFREDAT ÇERÇEVESİ	Üniversitesi öncesi eğitimi sonunda, temel yetkinliklere ulaşmak için gerekli düzeyde ifade öğrenmenin ana sonuçları.	Lise sonunda okulun tamamlanması için eyalet değerlendirmesi. "Devlet Mezuniyet Diploması"
ANA MÜFREDAT İÇİN MÜFREDAT DERECELERİ I-VI	Müfredatın her seviyesi sonunda, temel yetkinliklere ulaşmak için gerekli düzeyi yansıtan temel öğrenme çıktıları.	Okul düzeyinde değerlendirme "Okul notları" "Meslek diploması" ¹¹
	Müfredatın her derecesi için, müfredat alanları altında öğrenme çıktıları	Okul seviyesinde kapanış değerlendirmesi "Öğrenci okul karnesi"
PLAN VE PROGRAM KONULARI	Her sınıf için, konuya göre öğrenme çıktıları	Nihai değerlendirme "Okul notları" "Sürekli biçimlendirici değerlendirme" "Öğrenci Portofolyosu"

¹⁰ Matura sınavına kimin gireceği idari yönetim tarafından belirlenir.

¹¹ Meslek okullarında öğretimin sonunda öğrenciler meslek diplomasını alırlar, Müfredat.

MÜFREDAT ÇERÇEVESİ UYGULAMASI

2

1. Okulun rolü: yetkilerin geliştirilmesi için elverişli bir ortam sağlamak

Müfredat öğretim elemanlarının özel koşullarına, okulun altyapısı ve okulun faaliyet gösterdiği yer özellikleri uyarınca müfredatın uygulamasında planlama ve hareket etmede okul seviyesinde gelişmiş özerklik sağlar. Bu şekilde, her okulun kendi öğrencileri ve faaliyet gösterdiği mahallinin en iyi çıkarları için kendi profilini oluşturmaya izin verilir.

Okullar her öğretmenin güçlü ve zayıf yönlerini inceler ve en iyi şekilde öğrenme sürecini organize eder. Öğretmenler planlama ve öğrenme tanımlanan sonuçlar elde etmeye yönelik öğrenci ile çalışma etkileşimli ve bireysel yaklaşıma uygun öğretim yöntemlerinin geniş bir yelpazede kullanımı için eklenen esnekliği kullanırlar.

Müfredat olanakları ve gereksinimleri

Eğitim sürecinde ana paydaşlar	Yeni seçenekler / Müfredat gereksinimleri
Öğrenci	<p>Öğrenme hedefleri ve beklenen sonuçlarla tanımlanır/bilgi alır</p> <p>Beklenti seviyesi ile karşılaştırarak elde edilen ilerlemeyi takip eder ve sürekli özdeğerlendirme yapar</p> <p>Sağlık, güvenlik, öğrenci refahı ve okul çalışmalarının genel ilerlemesi ile ilgili okulda çalışma organizasyonunun önemli bir parçasıdır</p>
Öğretim kadrosu	<p>Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri, içerik ve ihtiyaçlarına uyumlu olarak çeşitli yöntemler kullanır</p> <p>Müfredat konularını ve dersler arasındaki ilişkiyi göz önünde bulundurarak öğrenciler için uygun içerik seçer, ve öğretim entegre sürecini planlar</p> <p>Ufuklarını genişletmek ve yaşam zorlukları ve farklı fırsatlar için daha hazırlıklı olması için, okulda ve işyerinde öğrencileri teşvik eder</p> <p>Öğrencilerle iş boyunca, anahtar yetkilerin geliştirilmesinde katkıda bulunan öğrenme deneyimlerini ve konularını entegre etmeye özen gösterir</p> <p>Plan ve programlar ve özel öğretim materyallerinin geliştirilmesi, hem de okul özerkliği ilkesine uygun olarak esnek eğitim planlarının hazırlanmasında katkıda bulunur</p> <p>Sorunları, zorlukları ve öğrencilerin afinitelerini tanımlar ve öğrencilerin bireysel desteğini sağlar</p> <p>Öğrencilerin başarı sonuçlarının değerlendirmesine dayalı olarak ek ve katkı dersi düzenler, nihai olarak (öğretim yılı sonunda);</p> <p>İlerleme/aksilikler ve rehberlik, motivasyon ve ilerideki çalışma için destekle ilgili, öğrencilere devamlı geribildirim sağlamak amacıyla öğrenme için değerlendirme uygular</p> <p>Öğrenci ilerlemesini teşvik etmek ve gerekli taahhüt sağlamak için velilerle iletişim</p> <p>Öğrenme sürecinde deneyimlerin paylaşımı için, planlamada profesyonel varlıklarla işbirliği yapar, öğrencilerin sürekli ilerleme değerlendirmesi ve Müfredatın sonundaki aşamaların başarıları için takım çalışması içinde bulunur.</p>

Okul profesyonel servisi (pedagojik, psikolojik, sosyal hizmet vb.)	<p>Sürekli eğitim personelinin performansını denetler, destek için ihtiyaçlarını tespit eder ve gerekli profesyonel desteği sağlar</p> <p>Öğretmenler arasında gerekli koordinasyonu ve öğrenme deneyimlerin ortak planlamasını sağlar</p> <p>Planlamada öğretmenlerin katılımı için okulun yönetim kadrosuna tavsiyede bulunur</p> <p>Okulda dış uzmanların katılımı için ihtiyaç tanımlar</p> <p>Daha etkili yeni Müfredata ulaşmak için ve diğer kamu hizmetlerinin kullanımı için fırsatları tanımlar</p> <p>Sürekli okul düzeyinde yapılan Müfredat, zorluklar ve seçimler uygulanmasına yönelik okulun ilerlemesini tanımlar</p> <p>Müfredat aşamaları sonunda öğrenci başarısını değerlendirme sürecini düzenler ve okul düzeyinde öğretim personeli işbirliği içinde destek programlarını planlar (tamamlayıcı ve katkılı öğretim)</p> <p>Okullar arasındaki deneyimlerin paylaşılması için süreci yönetir</p>
Okul müdürü	<p>Okulun öğrencileri için samimi, güvenli ve eğlenceli bir öğrenme ortamı olmasını sağlar</p> <p>Okul eğitimi ve öğretmenlerin hesap verme kalitesini sürekli geliştirmeyi sağlar</p> <p>Okulun genel kültürü ve sınıf atmosferinin Ana Müfredatta tanımlanan tutum ve değerlerin yetiştirilmesinde katkı sağlar</p> <p>Müfredat faaliyetlerin çerçevesi içinde yanısıra çerçevede dışında olanlara farklılaştırılmış öğrenme için fırsatlar sunar</p> <p>Öğretim personelin özel koşulları, okul altyapı ve okul faaliyet mahallin özelliklerine uygun olarak, müfredatın planlanması ve uygulanması için esnekliği ve artan özerkliği etkili bir şekilde yönetir</p> <p>Okul için net bir kavram geliştirmek için paydaşlarla işbirliği içinde, okulun vizyonu ve misyonunu de kapsıyarak yanısıra okulun kaliteyi geliştirmek ve okul için öngördüğü yolları, eşitliği ve hesap verebilirliği için çalışır.</p> <p>Müfredat uygulama sürecinde iyi tecrübeleri paylaşmak, zorluklarla başa çıkma ve belirlenen sorunlara çözüm bulmak için uğraşır</p> <p>Öğrencilerin okula gelmekte ki engelleri ve öğrenme güçlüklerini aşmalarını desteklemek için okulun, diğer çocukların hizmetleri ile işbirliği sağlar</p> <p>Sınıfta ve okulda eğitim verme kararı öğrenci, veli ve diğer paydaşların da dahil olmak üzere okulda demokrasinin ilkelerine, saygı sağlar</p> <p>Okul kuralları ve çalışma prosedürleri açık ve transparan olması için emin olur</p> <p>Paydaşlar, toplum ve eğitim yetkililerine hesap vermekte uyulmasını sağlar</p>
Öğrenci Kurulu	Okul ve öğretmenlerin, okul ortamına ve öğrencilerin güvenliği ve refahı ile ilgili konularda genel performanslarına yansıtmaktadır; Yönetim Kurulu, okul müdürü ve yerel eğitim otoritelerle öğrencilerin endişelerini, ihtiyaçlarını ve gereksinimlerini ele alır
Veliler Kurulu	Okul ortamını ve okulun ve öğretmenlerin genel performansını izlemeler; Yönetim Kurulu, okul müdürü ve yerel eğitim otoritelerle velilerin endişelerini, ihtiyaçlarını ve gereksinimlerini ele alır
Yönetim Kurulu	<p>Eğitim otoriteleri tarafından inceleme ve onay için iletilen okul temelli geliştirilen plan ve programları onaylar</p> <p>Okul düzeyinde hazırlanan yıllık ders planlarını inceler ve onaylar</p> <p>Müfredat dışı aktiviteler öneriyor</p> <p>Müfredatın opsiyonel kısmını ve Müfredat dışı etkinliklerin kullanılması için okul önerilerini inceler ve onaylar</p> <p>Ders kitapların ve diğer malzemelerin listesini inceler ve onaylar</p> <p>Okul bütçesi kullanımı ile ilgili işlevleri yerine getirir</p> <p>Öğretim elemanı, yönetim kadrosu ve okul destek personelinin seçer</p> <p>Okul ev kuralları oturtmak</p>

Müfredat uygulanması için hazırlık faaliyetleri kapsamında, tüm okullar, uygulama sürecine dahil edilmeden önce, okulun misyonunu tanımlayan ve üç yıllık okul gelişim planları hazırlar. Bu planlar onay için belediye eğitim müdürlüklerine teslim edilir.

Okulların başlangıç geliştirme planları kapsayacaktır:

- Müfredat gereksinimleri ışığında okuldaki durumun geçerli olmasını, özellikle odaklanma:
  - Okul altyapısında
  - Öğretim kadrosunda
  - Okulun profesyonel hizmetinde
  - Yönetim kadrosu
  - Ders kitapları
- Okul kapasitesini gerekli seviyeye yükseltmek, Müfredat gereksinimlerini karşılamasını sağlamak için önlem planlaması yapmak (üç yıllık kalkınma planı).

2. Yetkilerin gelişimini desteklemek için öğretim ve öğrenimde yeni malzemelerin tasarımı

Öğrenci-merkezli ve yetkinlik bazlı çalışma açısından bakıldığında, öğrencileri motive etmek ve onların ilerlemesini teşvik etmek için öğrenme kaynakları önemlidir. Ders kitaplarının öğrenme değerli kaynakları olsa da, öğrencilerin bilgiye erişimi ders kitapları ile sınırlı değildir. Sınıfta öğrenme sürecini planlamak ve uygulamak için, öğrenme kaynaklarına erişim ve daha geniş bir kullanımı, rutin memorizer öğrenmeyi önleyecektir ve öğrenme için öğretim fırsatı sağlayacaktır.

Öğretmenler uygun bilgi edinilmesini teşvik eden ve destekleyen, becerileri geliştiren, temel yetkinliklerin hakimiyetine kademeli yol açan değerleri ve tutumları kapsayan, eğitim kaynaklarını kullanırlar. Yani, hangi başarı düzeyi olursa olsun, temel yetkinlikler, TOS Ana Müfredat, ÖS Müfredat alanları, veya ÖS plan ve program konuların/değişik tematik birimlerin, sadece belli bir kitap değil, bir çok öğrenme kaynakları kullanılabilir, örneğin:

- Bir alan kapsamında ki farklı derslerin metinleri;
- Farklı tematik birimleri için öğretmenler tarafından oluşturulan malzemeler;
- Çeşitli web sitelerinden mevcut kaynaklar;
- Elektronik öğrenme platformu;
- Elektronik kütüphane;
- Günlük hayatın çeşitli kaynaklar (kataloglar, el kitapları,vb.).

Biçim ve amaç ne olursa olsun(örneğin.eğitim yazılımı,deneysel paketleri veya diğerleri), öğrenme kaynakları MÇ-nin temel ilkeleri ile uyumlu geliştirilmelidir,bu da şunları sağlar:

- bilgi edinilmesini sağlayan dengeli bir şekilde öğretme ve öğrenme, beceri ve yüksek entelektüel tutumları geliştirmek;
- yaratıcılık ve bağımsız problem çözme gibi,yüksek entelektüel beceriler, de dahil olmak üzere interaktif öğretim yöntemleri ve değerlendirme prosedürlerinin uygulanması;
- insan hakları, sosyal adalet ve içerme gibi pozitif değerler, ilkeler ve deneyimlerini, teşvik etmek;
- önyargı ve kalıplaşmış, ayrımcı tutum, nefret ve şiddetin önlenmesi;
- değerlendirme ve öz-değerlendirme için ilgili ve uygun faaliyetler,ve öğretmek yetkinlik gelişimini destekleyen faaliyetler;
- müfredat seviyeleri/düzeyleri boyunca diğer Müfredat alanları ve konuları ile bağlantı kurmak.

EBTB-in yüksek kalite standartlarına tasarlanmış bir öğretim materyali, yayıncılar ve ders kitaplarının yazarları arasında rekabet için ders kitaplarını ve daha uygun politikalar sağlamak için daha fazla mali açıdan sürdürülebilir bir seçenekle meşgul olacaktır.Bu bağlamda,system ve okul ders kitapların/öğretim metinlerin yayın uygulamaları,temini ve okul kitapları ile donatılması yeni Müfredat gereksimlerine uygun olacaktır.

Okullar ve toplumlar öğrencilerin uygun kaynakları ve bunların kullanımını bağımsız belirlemek için öğretmenler tarafından rehberlik edilebilir bir öğrenme kaynağı merkezleri kurmak için teşvik edilir.

Öğretmenler kendi malzeme ve öğretim yöntemlerini zenginleştirmek için öğrenme kaynak merkezleri kullanır.

Öğretmenler, öğrenciler ve diğer eğitim paydaşları aktif öğrencinin öğrenme gereksinimleri ve çıkarları doğrultusunda uygun öğrenme kaynaklarının tasarım yapmaya teşvik edilmektedir¹²

¹² Öğrenciler tarafından gerçekleştirilen sonuçların diğer sınıflar için faydalı kaynak olabilir. Öğretmenler dosya tutabşşlrler (portfolio, materyaller paketi)çeşitli konular için gazete,dergi, çeşitli literature ve el kitapçığı öğrencilerle çeşitli faaliyetler için.

Öğrenciler, öğretmenler ve diğer eğitim sağlayıcı ayrıca bilgi teknolojisi kaynaklarının kullanımı yoluyla öğrenme için elektronik kaynakların üretiminde işbirliği.

Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için, onların bireysel ihtiyaçlarına göre, uygun kaynakları ve bireyselleştirilmiş öğrenme hazırlamak.

3. Lisans eğitimi için Müfredat Çerçevesi uygulanması¹³

İstikrarlı bir Müfredat Çerçevesi uygulama temeli kurmak için şunları sağlamalıdır:

- (a) dokümanlarının hazırlanması;
- (b) okul sistemi ve Müfredat uygulanmasını devralmaya bireysel okulların tam hazırlanması;
- (c) liderlerin kapasite geliştirme ve sürekli mesleki gelişim dahil olmak üzere, müfredatı uygulamak için okullarda öğretim kadrosu.

Müfredat Çerçevesi eğitim, okullar ve diğer işbirlikçi ortakları EBTB belediye birimleri ile ortak çalışma yoluyla, yavaş yavaş hayata geçirilir.

Müfredat Çerçevesi uygulama planının iki aşaması vardır:

1. Müfredat çerçevesi uygulanması için hazırlık aşaması;
2. Müfredat uygulama aşaması.

Uygulamanın tam olarak elde edildiğini kabul edilmesi sağlanacaktır eğerki:

- okul sürekli öğrencilerin başarı düzeyini artırmaya yönelik öğretme ve öğrenme sürecini iyileştirmek için çalışıyor;
- okullar ve belediye eğitim departmanları toplama ve analiz verileri, zorlukları ve Müfredat ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çözümler bulmak için sürekli bir süreçle uğraşmaktadır;
- EBTB eğitim alanında inceleme ve program politikalarının tamamlanması ve kurumsal destek sağlanması için devlet düzeyinde Müfredat gereksinimlerini karşılayarak izler;

¹³ Zaman ve belli aşamalarda Müfredat Çerçevesi uygulama ayrıntılı dinamiği EBTB kabul edilen uygulanmasına yönelik eylem planı yansıtılacaktır.

- EBTB öğretmen ve pedagojik belgelerin oranını tasarlar;
- Okul altyapısı Müfredat Çerçevesi-nin standart uygulanmasına uyacak şekilde yeniden şekillenir ve düzenlenir.

3.1. Müfredat Çerçevenin uygulanması için hazırlık aşaması

Hazırlık aşaması Kosova Müfredat Çerçevesi uygulanması için gerekli tüm ön koşulları sunmayı amaçlamaktadır,şunlar dahil:

- a.) Müfredat belgelerinin tam paketinin hazırlanması ve kabulü;**
- b.) Müfredat uygulaması için alt sector politikaların kapsamlı paketin hazırlanması ve kabulü;**
- c.) ders kitapları ve diğer okul malzemelerinin hazırlanması;**
- d.) yeni pedagojik belgelerin hazırlanması;**
- e.) önde gelen belediye/okulların ilk aşama uygulamasına hazırlanması**
- f.) önde gelen okullarda müfredat uygulanması.**

Hazırlık aşaması aşağıdaki faaliyetleri içerir:

g.) Müfredat belgelerin kapsamlı paket gelişimi

- Kosovada Ana Müfredatın ilköğretim,ortaöğretim ve üst ortaöğretim okulları için hazırlanması ve yayınlanması (lise ve meslek liseleri);
- Erken çocukluk Müfredatın hazırlanması,kabulü ve yayınlanması;
- Yeni Müfredat şartlarına uygun olarak,okula dayalı yeni planların ve programların hazırlanması ve onayı.

h.)Müfredat alt sektörünün uygulanması için destekleyici politikaların tam paketinin onayı ve hazırlanması:

- Öğretmen mesleki gelişim için politikalar ve uygulamalar;
- Okul altyapı için standartlar dahil olmak üzere okulların geliştirilmesi için politikalar ve uygulamalar;
- Okul liderliği ve yönetimi ile başa çıkmak için merkezi ve yerel düzeyde kurumsal organları geliştirilmesi için politikalar ve uygulamalar;
- Öğretme ve öğrenme materyallerinin oluşturulması için politikalar ve uygulamalar (ders kitapları dahil);
- Öğrencilerin değerlendirilmesi için politikalar ve uygulamalar.

d.) Yeni ders kitaplarının ve okul malzemelerinin test ve hazırlanması

- Müfredatın yeni gereksinimlerine ve ders kitapların standartlarına dayanarak mevcut ders kitapların incelenmesi;
- Öğretim ve önde gelen okullarında kullanılmak üzere öğrenme materyallerinin yeni örneklerin hazırlanması;
- Mevcut metinleri,yeni Müfredatın gereksinimlerin ışığında, kullanma olanaklarını anlatan ve bunların kullanımı için önde gelen okullarda öğretmenlerin eğitimi.

e.) Yeni pedagojik belgelerin hazırlanması

- Yeni pedagojik belgeleri incelemek ve geliştirmek.

f.) Lider okulların/belediyelerin uygulamanın ilk aşaması için hazırlanması

- Belediye eğitim liderleri,okul yönetimi personeli,öğretim kadrosu ve profesyonel hizmet için Müfredat uygulaması için kurallar/kitapçıklarının hazırlanması;
- Lider okulların imar planlarının hazırlanması ve bunların uygulanması için fonların sağlanması;
- Okula devam, öğrencilerin başarı düzeyi ve müfredat fırsatlar doğrultusunda fiziki kaynakları, mali ve insan kaynaklarının etkin kullanımını artırmak için düzeyini geliştirmeye rolleriyle ilgili belediye eğitim birimlerinin kapasite geliştirilmesi;
- Okulların yönetim personelinin Mesleki Uygulama standartlar Taslağı hazırlanması,ve lider okulların yönetim personelinin roller ve eylem olanakları hakkında aşağıda ki gibi, kapasitesini yükseltmesi:
  - çocuklar için güvenli ve samimi bir ortam sağlamak;
  - öğretmenlerin kalite,eşitlik ve hesap vermeyi yükseltmek;
  - okul personelinin altyapının,toplum ve faaliyet gösterdiği çevrenin özelliklerini yansıtarak,öğrencilerin temel yetkinliklerin hakimiyetini sağlamak için ayrı ayrı fırsatlar sağlayarak okulların net bir profilini geliştirmek;
  - öğrenci, veli ve sınıf ve okulda eğitimde karar vermede diğer paydaşlar da dahil olmak üzere okulda demokrasinin ilkelerine saygı;
  - eşitlik ve ayırım gözetmeme ilkelerine saygı duyarak tüm öğrenciler için öğrenme ve bilgi kaynaklarına eşit erişim sağlanması;
  - kapsayıcı eğitim ilkelerinin uygulanması öğrencilerin ihtiyaçlarını ve yeteneklerinin çeşitliliğine saygı duymak.

- Öğrenci ve öğrenme ve yetkinlik bazlı yaklaşımın entegre edilmesi için lider okulların tüm öğretim personelinin kapasitesinin artırılması:
  - (a) öğrencilerin öğrenme deneyimleri organize etme,
  - (b) kendi başarı düzeyine ilişkin değerlendirme ve
  - (c) hazırlanması, seçimi ve öğretim kaynakların kullanımı .
- Profesyonel hizmetler kurulması;
- Tüm ilgili taraflarla öngörülen eğitim Müfredatın değişiklikleri üzerinde istişare ve bilgi kampanyası (öğrenciler, veliler,sivil toplum,iş toplumu vb.).

g.) Müfredatın lider okullarda uygulanması

Müfredat belediye eğitimi ile istişare ederek EBTB tarafından başlangıçta seçilecek lider okullarda uygulanacaktır.

Lider okulların öğretim personeli ve okul yöneticileri ,okulların profesyonel hizmetleri ile desteklenir.

Lider okullarda uygulama aşaması şu faaliyetleri içermektedir:

- a) Ana Müfredat uygulaması seçilen bazı okullarda şunlara dayalıdır:
  - Alt sektörü destek politikaları ve
  - Uygulanması için rehber.
- b) Lider belediyelerdeki Müfredat uygulaması süreci boyunca MED ,okulların yönetim personeli ve öğretmenler için izleme oturumları ve devamlı mesleki gelişim için eğitim.
- c) Ağları oluşturma, şunlar için:
  - lider okulları arasında deneyimlerin değişimi,
  - sonraki aşama için hazırlık kapsamında,lider okullara iyi uygulamaların transferi,
  - MED arasındaki deneyimlerin değişimi ve
  - lider okullar ve MED-in tüm ilgili taraflarla sürekli iletişim.
- d) Ana Müfredata dayalı eğitim plan ve programların hazırlanması .
- e) Kademeli hazırlık, yayın ve yeni ders kitapları ve diğer eğitim materyallerinin dağıtımı.

f) Uygulama aşamasını tamamlamak için tüm MED ve okullar hazırlanması:

- Belediye düzeyinde pedagojik danışmanlık için profesyonel personelin yükselişi ve tamamlanması;
- Kosova Cumhuriyeti genelinde okul yönetim çerçevesinin kapasite geliştirme;
- Okulların gelişimi için planlarının hazırlanması ve bunların uygulanması için fon sağlanması;
- Kosova Cumhuriyeti genelinde okulların öğretim elemanlarının kapasite geliştirme;
- Tüm okullarda profesyonel hizmetler kurulması;
- Okulların uygulama için hazır olmasını sağlamak için diğer gerekli önlemlerin uygulanması.

Kosova Müfredat Çerçevesi uygulanması pilot aşamasında, pratikte işlevsel olmayabilir MÇ-nin herhangi bir yönünü tespit edersek bunun değişmesi veya daha sonar revise edilmesi tavsiye edilir.

3.2. Müfredatın tam paketinin kademeli uygulanması

Kosova Müfredat tam paketi şunlardan oluşacaktır:

- Müfredat derecesi veya sınıf için hazırlanan konu planı ve programları;
- Öğrenciler için(ders kitapları ya da diğer tüm malzemeler dahil,yani eğitim yazıları, öğretim modülleri vb) öğretme ve öğrenme için uygun malzemeler.

Gelişim ve Program paketi kademeli olarak uygulanması, bu tablo şeklinde sunulabilir.

AKTIVİTELER	Aşama I	Aşama II	Aşamelll	AşamaIV	AşamaV	Aşam VI	AşamVII
Sınıf veya Müfredat aşaması için tasarlanmış uygun programlar ve planların geliştirilmesi	Okul ön. Sınıf VI Sınıf X	Sınıf I Sınıf VII Sınıf XI	Sınıf II Sınıf VIII Sınıf X	Sınıf III Sınıf IX	Sınıf IV	Sınıf V	
Öğretme ve öğrenme için uygun malzemeler	Okul ön. Sınıf VI Sınıf X	Sınıf I Sınıf VII Sınıf XI	Sınıf II Sınıf VIII SınıfXII	Sınıf III Sınıf IX	Sınıf IV	Sınıf V	
Tam paketin gerçekleştirilmesi		Okul ön. Sınıf VI Sınıf X	Sınıf I Sınıf VII Sınıf XI	Sınıf II Sınıf VIII SınıfXII	Sınıf III Sınıf IX	Sınıf IV	Sınıf V

Kosova Müfredat Çerçevesi Sözlüğü

KONSEPT	AÇIKLAMA	EŞDEĞER KAVRAMLAR
Sorumluluk	Etik yönetimin kavramı (okulun etik yönetimi dahil) kararlarda, eylemlerde ve bunların sonuçlarında sorumluluk alma ve tanımaya dayanır, ve ilgili paydaşların beklentileri ve hesap vermeleri ile bağlanır.	
Değerlendirme	Bilgi toplama ve öğrenci başarı ya da performans ile ilgili kararlar verilmesi işlemi.	
Öğrenme için değerlendirme	Onlara öngörülen öğrenme sonuçları açısından nerede olduklarını göstererek, temel yetkinlikleri elde etmek için öğrencileri desteklemeyi amaçlamaktadır. Öğrencilere duyarlı ve onlara öğrenme çıktılarını, kalite kriterleri ve kişisel başarı göstergeleri tanımlayarak katılımcı yapmaya dayalı. Öğrenciler bu belirlenmiş öğrenme sonuçlarına ulaşmak için ne yapmaları lazım ve oraya nasıl ulaşacaklarını öğrenirler.	Biçimlendirici Değerlendirme
Öğrenmenin Değerlendirilmesi	Öğrenmede öğrencilerin gelişimini değerlendirmek için (yani müfredatın çeşitli alanlarında/okul derslerindeki başarıları ve anahtar yetkinliklere sahip olma) geçerli, güvenilir ve karşılaştırılabilir delillerin toplanması.	Final değerlendirme
Değerlendirme Metodolojisi	Stratejiler ve faaliyetler genellikle öğretmenler (iç değerlendirme) yoluyla veya öğrenci başarısını ve performansını ölçmek için özel kurumlar (dış değerlendirme) tarafından uygulanmaktadır.	
Tutum	İnsanlar, gerçekler, olaylar, eylemler, inançlar ve durumlara karşı iç konumlandırma; hazır iç hareket	Hazırlık
Temel Eğitim	Temel yetkinliklere hakim olmak ve asgari standartlara ulaşmak için gerekli görülen eğitim yılları.	Genellikle zorunlu eğitim kapsar

Blokta Öğretim	Konular/birimler için kompakt süresini daha çok belirleyerek okul derslerinin atamasında esnek yol(örn.bir okul yılı boyunca dağıtılmış bir ders yerine bir dönem içinde bir dersi öğrenme).Bu esas olarak son derece sıkı sekans gerekmeyen derslerde ve konularda uygulanabilir.	
Taşıma konusu	Kapsamı ve yapısına dayalı bir ders, öğrenmede belirli hedeflere ulaşılmasına katkıda bulunur ve öğrencilerde belirli yetkinliklerin gelişmesini sağlar (örn iş veya teknoloji ,kişisel gelişim ,hayat becerileri ve sosyal çalışmalar için eğitim).	
Çocuklar için samimi çevre	Tüm çocuklar için hak temelli,kapsayıcı,koruyucu ve sağlıklı samimi çalışma alanları. Onlar aynı zamanda aileler/toplum ve okul arasında güçlü bir ilişki kapsamaktadırlar. Okullar ve çocuk dostu eğitim sistemlerin ve hak temel UNICEF – in kavramını bakın.	
Sınıf-tabanlı değerlendirme/ Öğretmen tabanlı değerlendirme	Düzenli bir şekilde,genelde sınıfta,öğretmenler tarafından öğretimin bir parçası ve stratejisi olarak yapılan değerlendirme. Öğrenci başarısı ve öğrenme sorunlarının anında ve devam eden bilgi koşullarını sağlar.	
Yetki	Bağımsız,pratik ve anlamlı bilgi,beceri,tutum, rutin,değer ve duyguları kapsamlı uygulabilme becerileri.	Yeterlilikler/Beceriler(bazen yeterlilikler'becerilerle 'eşdeğer de tutulur,özellikle 'yaşam becerileri 'gibi terimlerde. Ancak yetkinliklerin daha uygun bir tanımıyla,beceriler bilgi,değer ve tutumlarla onların bir parçası olarak Kabul edilir.(yetkinlikler aynı zamanda rutinleri,düşünce kalıplarını ve davranışları kapsar)

Zorunlu Eğitimi	Yasa gereği mecburi olarak kabul edilen eğitim süresi,(genellikle)öğrenciler ve aileleri için ücretsizdir.Kosova da ‘zorunlu Eğitim’ kompozisyonu ilköğretim,ortaöğretim ve lise eğitimini içerir (USES 1, 2 dhe 3).	
Temas süresi	Genellikle bir sınıf,ders ve/veya öğretim içinde öğretmen ve öğrenciler arasında sistematik etkileşim için belirlenmiş zaman.	
Yapıcı yaklaşımlar	Gelişim ve yapılandırmacı öğrenmenin çeşitli teorilerden esinlenen felsefe ve teoriler, öğrenme kültür,bireysel ve sosyal deneyimi yanı sıra,etkileşimler ve bağlamlar yolu ile oluştuğunu vurguluyor.Yapılandırmacı teorilere göre,öğrenmenin etkili olması için öğretimin anlamlı olması lazım(anlamlı olabilmek).	
Ana Müfredat	Temel yetkinlikler,ortak konular ve genel yönelimleri açısından tüm öğrenciler için ortak gereksinimler.	
Bağlantılı konular	Özel eğitim müfredatın sadece bir konu ya da alana tam olarak ait olmayan,fakat bazı konularda en iyi öğrenen,önemli müfredat içeriği. Bunun yaygın örnekleri barış için eğitim, insan hakları ve yurttaşlık eğitimi, cinsiyet ile ilgili konular, iletişim becerileri ve kültürlerarası eğitim vardır.	Bağlantılı Konular
Müfredat	Eğitim sisteminde olan öğrenme alanları,dersleri ve Müfredat arası konuların bütünü. Kavram genellikle “resmi”veya“öngörülen(yazılı), anlamında kullanılır,aynı zamanda“beklenmedik” yada “gizli”müfredat içerebilir.Ayrıca,“öngörülen”(resmi),“uygulanan”,“etkileşimli” (sınıfta etkileşimlerin bir sonucu olarak gelmektedir)ve“etkin Müfredat” (aslında öğrencilerin gerçekten öğrendikleri).	Müfredatlar (örn.)

Müfredat Çerçevesi	<p>Müfredat geliştirme ve diğer müfredat rehber dokümanların Müfredat geliştirilmesi ve uygulanması için gerekli olan politikalar, düzenlemeler, yön ya da talimatlar dizisi. Eğitim sisteminin bir şaftı olarak müfredat durumu göz önüne alındığında, Müfredat çerçeveleri genellikle üniversite eğitiminin bir "anayasası" olarak görülüyor.</p> <p>Müfredat çerçeveleri belirli aşamalarında(örneğin.temel eğitimi gibi) ve / veya müfredatın belirli bir konu alanları için,(örneğin.Müfredat ile ilgili konuları bütünleştirmek için çerçeve) tüm sistem için de geliştirilebilir).</p>	
Müfredat Entegrasyonu	<p>Bütüncül ve kapsamlı öğrenmeyi teşvik etmek amacıyla öğrenme içeriği ve konu artikülasyon / birleştirme süreci. Bu ayrık konularda bir dizi azalmasına yol açmaktadır ve genellikle ilköğretim ve ortaöğretim için geçerlidir.</p>	
Müfredat Politikaları	<p>Müfredat gelişiminde doğrudan ya da önemli bir etkisi olan,hükümet ya da eğitim yetkilileri tarafından yapılan resmi kararlar.Bu kararlar genellikle resmi devlet belgelerinde belgelenmiştir.</p>	
Müfredat Yapısı	<p>Müfredat konu ve alanları de dahil olmak üzere,Müfredatın herhangi bir sistemde organize edildiği,onların ne zaman öğrenilmesi gerektiğini ve onların öğretilmesi gereken modelin hangisi olduğu. Müfredat örneğin,çeşitli sınıflar arasında bazı farklılıklar tarafından öğretilen önemli ve seçmeli derslerden oluşabilir</p>	
Müfredat Sistemi	<p>Öğretmenlere ve diğer taraflara öğrencilerinin neden,ne,nasıl ve ne kadar iyi çalışmaları gerektiğini kapsıyan talimatlar ve Müfredat çerçevesi belgelerin bütünü.Müfredat sistemi genellikle eğitim yasaları, Müfredat çerçeveler, konu Müfredatlar, değerlendirme standartları, ders kitapları ve diğer öğretim materyallerinden oluşur.</p>	

Diyagnostik değerlendirme	Öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerin belirlenmesine odaklı,genelde öğrenme sürecinin başında gerçekleşen değerlendirme,öğrencilerin çeşitli öğrenme sorunların üstesinden gelmek için desteğin dikkate alınması.	
Farklılaştırılmış Öğretim	Farklılaştırılmış öğretim,birden çok program oluşturmak anlamındadır,böylece beceri,ilgi yada farklı öğrenme deneyimleri olan öğrencilerin günlük öğrenme işleminin bir parçası olarak,eşit derecede kavramları absorbe,kullanma,geliştirme ve temsil etme uygun yollarını tecrübe etmeleri.Öğrencilere öğrenme hakkında daha fazla sorumluluk ve sahiplik almak için olanak sağlar ve arkadaş yolu ile öğrenme ve işbirliği öğretimi için fırsatlar sunar.	
Etkin Müfredat	Öğrencilerin aslında bilgi, beceri ve tutum bakımından öğrendikleri.	Gerçekleştirilen Müfredat
Elektronik Öğrenme	Bilgi ve iletişimde, yeni teknolojilerin bilgilerine erişimi teşvik etmek amacına dayalı öğrenme,aynı zamanda onların etkin ve sorumlu bir şekilde ağ ve masafe faaliyetleri bağlamında kullanımı.	
Seçim Müfredatı	Öğrencilerin çıkarları,yetenek ve ihtiyaçlarına göre,seçebilecekleri alanları/konuları öğrenme.	
Girişimcilik Eğitimi	Sıkı anlamda:çocukların ve gençlerin ekonomide girişimci rol almak için hazırlanması,yani kendi iş/işletmeleri.Geniş anlamda:girişim, karar verme, risk alma, liderlik, yönetim ve organizasyon becerileri gibi girişimcilik becerilerle çocukların ve gençlerin donatılması.	
Geliştirilmiş öğretme ve öğrenme zamanı	Derin ve dayanıklı öğrenmeyi teşvik etmek amacıyla,bilgi,bececi ve belirli tutumları kazanmak için,öğretim ve öğrenime daha büyük bir zaman ayırmak.	
Dış değerlendirme	Okul dışındaki kurumlar tarafından yürütülen,veya okul dışındaki kurumlar tarafından sağlanan prosedür ve araçlara dayalı değerlendirme..Değerlendirmede özerklik maksimuma azaltılsın diye,değerlendirme standartlarına dayalı olmalıdır.	

Müfredat dışı faaliyetler	Örgün konuların içeriği ve öğrenme alanları dışında yapısal öğrenme faaliyetleri. Bazı sistemlerde, bu iş deneyimi veya organize sporları içerebilir.	
Resmi Müfredat	Örgün eğitim kapsamında öğrencilere sunulan fırsatlar ve öğrenme deneyimleri. Örgün müfredat sosyal olarak kabul edilebilir sertifika ve diploma verilmesi için bir temel olarak hizmet vermektedir.	Öngörülen müfredat/resmi/zorunlu
Resmi eğitim	Okul öncesi eğitimle başlayıp üniversiteye kadar devam eden kronolojik, sınıf ve hiyerarşik bir şekilde hazırlanan eğitim sistemi, akademik ve genel çalışmalarına yanısıra, tam zamanlı çeşitli özel programlar ve teknik eğitim kurumları dahil.. Resmi eğitimde edinilen sonuçları ve nitelikler sertifika ve diploma vermekle toplum tarafından kabul edilir.	
Biçimlendirici değerlendirme	Değerlendirme, öncelikle sınıfa dayalı ve öğretmen tarafından yapılan, öğrencilerin belirli bir zaman süresi boyunca öğrenmede, ilerlemeyi desteklemek için yapılır..Öğrenmeyi sadece sonuç olarak değil, süreç olarak öngürür (bağlantılı olduğu, Öğrenme için değerlendirmeye bakınız).	
Genel Eğitim (okullar)	Öğrenciler tarafından geliştirilen ve ulaşılan hayat, iş ve akademik konu/dersle bağlantılı bir bilim, beceri ve tutum yelpazesi..	
Gizli Müfredat	Var olan veya kişisel deneyimleri ile geliştirdikleri inançlar, tutumlar ve beceriler. Gizli müfredat resmi/zorunlu müfredata uygun olabilir veya olmayabilir.	
Bütüncül ve kapsamlı bir öğrenme	Sosyal, kişisel ve doğal süreçlerin ve boyutların bağlantısını vurgulayarak, fenomenleri bir bütün olarak ele almayı çalışırken öğrencilerin gelişimi ve akademik açılarını entegre eden öğrenme.	Ayrıca "Entegre Öğrenme" bakın

Holistik Gelişim	İlerleme / yani bütün boyutlarıyla uyumlu gelişim,yani entelektüel, duygusal ve motor yönleri.	"tam bir insan" gelişimine yaklaşım
Holistik öğrenme ortamı	Öğrencilerin eşzamanlı,entelektüel,duygusal ve motor becerilerinden faydalanmak için davet ve öğrenme ortamını organize etme.	
Kapsayıcı eğitim	Kapsayıcı eğitim marjinalleşme ve dışlanmada savunmasız olanlar üzerinde özel bir odaklanma ile tüm çocukların öğrenme ihtiyaçlarını ele almak istiyor.Uygun ağ desteği hizmetleri ile toplumda okul öncesi,okul ve eğitim tesislerine erişim yolu ile engelli veya engelsiz tüm öğrencilerin beraber öğrenme mümkünatı olduğunu anlamındadır.	
İnformal eğitim	Günlük deneyimler ve sistematik,öngürülen öğretim sürecinin yokluğunda bilgi,beceri ve tutumların resmi yada resmi olmayan eğitimin dışında geliştirilmesi ve kazanılması.	
Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT)	Bilgiye erişim ve bunları işlemek için, ve ayrıca elektronik ekipmana dayalı iletişim kurmak için yeni araçlar ve süreçler, bilgisayar, televizyon, internet veya diğer dijital cihazlar gibi.	
Entegre Öğretim ve Öğrenme	Bireysel/ve/toplumsal/yaşamı(insan/aaliyetleri)doğa ve bilgi bağlantıları ve etkileşimleri yansıtan ve vurgulayan öğrenme.	Bütüncül ve kapsamlı bir öğrenme
İnteraktif sınıf	Araştırmaya dayalı etkinlikler, problem çözme ve somut çalışmaları kapsamında öğretmen ve öğrenciler arasında ki sürekli değişime dayalı, sınıf düzeyine öğrenme ortamı.	
İnteraktif öğretim ve öğrenme	Öğrencilerin ihtiyaçlarını, çıkarlarını, ön bilgi ve içeriği dikkate alarak kendi öğrenme deneyimini tanımlamak ve oluşturmak için öğrencilerin yer aldığı bir felsefe ve uygulama.	
Anahtar yeterlilikler	Her öğrencinin, öğrenme için önemli ve toplumun her üyesinin yaşam için önemli katılımcıların eğitim ve öğretim sistemi tarafından kabul edilmiş yeterlilikler. "Temel eğitim" ile ilgili temel yetkinlikler "temel yetkinlikler" olarak tanımlanabilir..	jenerik yetkinlikleri, transversal ya da kapsamlı

Öncü seviyesi müfredatı	<p>Müfredat eğitimin çeşitli düzeylerde ve sınıflar aracılığıyla uygulandığı yoluyla, belirli aşamaları. Çocuk gelişimi, Müfredat gereksinimlerin ortak özelliklerini kapsayan dönemlerin, öğretimde ilerleme ve öğrencilerin gelişimi için öğrenim ve öğretimin yaklaşımları. Kosova Müfredat çerçevesinde, anahtar oranları eğitim düzeyleri belirli aşamalarıdır ve aşağıdakileri sağlayacaktır.</p> <p>eğitim amaç ve görevlerin artikulasyonunda daha fazla şeffaflık ve haassas;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sonuçları ve değerlendirme araçları öğrenme, özel yöntemler üzerinde bir vurgu ile okulun çalışmaları organize için özel talimatlar için fırsatlar; • müfredatın her bir kilit seviyesinin öğrenci gelişim ve belirli hedefleri açısından yeni zorluklar sunmak için fırsat
Bilgi	<p>Doğal ve yapay çevre, insan ve toplum, kültür ve ekonomi, ve dünya anlayışımız, insan ve toplum ile bağlantılı olgusal bilgi ve kavramlar (veriler) yanısıra aralarında ki ilişki (örneğin yapılar ve desenler).</p> <p>Deklaratif bilgi 'Ne' ile ilgili bilgiyi vurgular, deklaratif bilgi ise 'Nasıl' ile ilgili bilgiyi vurgular.</p>
Bilgi ekonomisi ve toplumu	<p>Biginin geliştirme ve ilerlemenin ana kaynağı olduğu toplum ve ekonomi (özellikle internet üzerinden, elektronik öğrenme ve elektronik cihazlar tarafından aracılık edilen süreçlerin).</p>
Müfredat alanı	<p>Bilgi, beceri, tutum ve değerlerin öğretimi için ortak hedefleri ve görevlerin konularını gruplayan geniş bir öğretim kategorisi.</p> <p>Belirli bir alan öğretim vakaların birliği, okullarda özel eğitim sürecinin genel amaçlarının doğrultusunda, öğrencilerin gelişimine özel katkılarını dikkate alır. Ayrıca çoklu ve disiplinlerarası yaklaşımların yanı sıra çapraz amaçlar gerçekleşmesi için olasılığını alır.</p>

Öğrenci merkezlilik	Öğretim, öğrenme ve değerlendirmeyi, ihtiyaç, ilgi ve öğrencilerin yetenekleri açısından organize felsefesi ve uygulaması.	
Öğrenme	Ayrıca, yeni kazanımlar için bir temel teşkil ederken, edinme emici ve bilginin gelişimi süreci, beceri, değerler ve tutumlar, yeni ön-mevcut yapılara entegre edilmiştir.	
Öğrenme içeriği	Temalar, inançlar, tutumlar, kavramlar ve genellikle öğretme ve öğrenmenin temelini oluşturmak için beklenen bilgi, beceri, değer ve tutumları altında bir konu veya müfredat alanı içinde gruplandırılmış gerçekler.	İçindekiler
Öğretim Deneyimi	Öğrencilerin durumlar ve süreçler aracılığıyla bilgileri, becerileri, değerleri ve tutumları kazanma/geliştirme.	
Öğretim Olanakları	Öğrenciler arasında öğrenmeyi teşvik etme potansiyeline sahip durumları ve süreçleri.	
Öğrenme çıktıları	Öğrencilerin bilmesi gerekenlerin tarif tabloları, inanmaları, değerlendirmeleri ve yapabilme durumunda olmaları. Sonuçlar çerçevesinde ki bir dizi alanlarda ifade edilir, bilgi, anlayış, beceri ve yetkinlikleri, değer ve tutumları kapsayarak.	Sonuçlar Öğrencilerin Yetkileri Öğrencinin Sonuçları Öğrenci başarısı
Öğrenme Kaynağı	Öğrencilerin öğrenme için referans ve destek, ders kitapları, eğitim yazılımları, deneysel araçları, atlas, sözlükler, alıştırmalar vb, da dahil olmak üzere.	
Yaşam boyu öğrenme	Hayatın boyunca başarılı öğrenciler olmak için gerekli yetkinliklerle öğrencilerin donatılması.	
Yaşam Becerileri	Öğrencilerin günlük yaşamları ile ilgili görev veya süreçleri üstlenecek kapasite sunan beceriler.	
Alt orta eğitim	Ortaöğretimin ilk döngüsü (Kosova'da dört yıl)(USES 2)	

Önemli öğrenme	Ezber öğretimin aksine,farklı durumlarda uygulanan ve yaratıcılık ve problem çözme olanakları olan kavramsal (yani kavramsal haritalar)ağların geliştirilmesine öncülük eder .Yapılandırmacı manzara ile bağlantılı olarak, aynı zamanda (yani, kendi kişisel deneyimleri ile ilgilidir ve pratik ve somut çalışma aydınlatmaktadır) öğrencileri için mantıklı öğrenme anlamına gelir.	
Çok katmanlı bir kimlik kavramı	Maruz kalma ve küreselleşmenin güncel olayların bağlamında bireylerin ve farklı kültürlerin gruplarının katılımı nedeniyle gelişme faktörlerinin varsayılan faktörlerin bir sonucu olarak karmaşık kimlik anlayışı.	
Çoklu zeka	Zeka ve kişilik ile ilgili etkili çağdaş teorisine göre (H Gardner) genellikle sorunları etkili bir şekilde çözmek için yetenek olarak tanımlandığı jenerik veya genel bir zeka yerine,özel zekaların beyinde algılanabileceğini belirtir. Bu, Müfredat geliştirilmesi ve uygulanmasında önemli sonuçları oldu, özellikle çocuk yada öğrenci merkezli erişim kavramı üzerinden ve öğrenme ve gelişim sürecinn 'bütün kişi'kalkınma modelinde. Bugüne kadar sekiz çoklu zeka tespit edilmiştir: dilsel, mantıksal-matematiksel, görsel, kinestetik, bedensel, müzikal, kişilerarası, içsel, doğal. Bu sekiz zeka arasında varoluşsa/manevi/ahlaki zeka da anılmaktadır.	

Resmi olmayan Eğitim	Resmi eğitimin tanımı ile tam olarak uyuşmayan herhangi bir sabit ve organize faaliyet.Bu nedenle örgün eğitimi,eğitim kurumlarının hem içinde hem dışında yer alabilir ve her yaşta insanlarla hizmet edebilir. Okuma yazmaya,okulu bırakmış çocukların temel eğitimine,yaşam becerilerine,iş becerilerine ve genel kulture hitap eden,eğitim programları içerebilir.Yaygın eğitim programları mutlaka'eskasyon'sistemini takip etmez,süresi farklı olabilir ve öğrenmede ki başarı için sertifika verebilir veya vermeyebilir.	
----------------------	--	--

Seçim Müfredatı	Müfredat konuları va faaliyetleri temsil eden, okul düzeninde yerleştirilen müfredatın seçmeli bölümü.	Müfredat-tabanlı okul
Değerlendirme arkadaş- arkadaş	Diğer öğrencilerin çalışmaları için öğrencileri değerlendirmek (ayrıca biçimlendirici ve düzey belirleyici olabilir).	
Eğitim arkadaş- arkadaş	Onlar öğrenme kaynaklı kişi ve / veya mentor kolaylaştırıcı olarak hareket ettikleri arkadaşlar arasında bilgi, birikim ve deneyimlerin alışverişine dayalı öğrenme süreçleri.	Arkadaşlarla eğitim
Arkadaş-arkadaş öğretimi	Öğrenciler diğer öğrenciler ile bilgi ve becerilerini paylaşmak amacıyla bir okul ortamında öğretmenlerin rolünü aldıkları uygulama.	
Predictor değerlendirme	Onların ilerleme yanısıra öğrenme durumunda eksikliklere (beklenen) uygun ek eylemler için etkin programlar önermek ve öğrencilerin gelişiminde olası başarısızlıklar ve başarıları tahmin etmeyi amaçlayan değerlendirme.	
İlköğretim	Kosova'da, beş yıl süreli eğitim dönemi veya ilk döngüsü, bir okul öncesi sınıfı dahil olmak üzere (USES 1).	
İyileştirici faaliyetler	Etkin öğrenme güçlükleri aşmak için öğrencilere yardım sağlamak amacıyla sağlanan fırsatlar ve öğrenme deneyimleri.	
Okul özerkliği	Mali kaynakların yönetimi açısından okullara verilen özerklik (kamu ve özel finansmanla), insane kaynakları yönetimi (okul müdürleri, öğretim ve öğretim dışı elemanları) ve okul içinde karar alanlar, aynı zamanda okulların, bu özerklik ile bağlantılı olarak yapılan değerlendirme sistemleri (hesap verebilirlik).	
Okul tabanlı müfredatı (ya da kurum bazlı)	Okul seviyesinde yerleştirilen Müfredat bölümü (ya da kurum).	
Orta öğretim	Eğitimin ikinci aşaması veya döngüsü, iki safhaya ayrılmıştır - düşük ve yüksek (USES 2 ve 3).	

Seçici değerlendirme	Asıl amaç başarının belirli kriterlere göre grup ve / veya öğrenci seçimi için değerlendirme (örn. bilim veya sanat dersleri için yetenekli öğrencilerin seçimi; üst orta eğitimin farklı okullarda kabul edilecek öğrencilerin seçimi. .	
Öz-değerlendirme	Öğrenciler tarafından kendi başarı ve öğrenme sorunlarına yapılan öz-değerlendirme. Arkadaş-arkadaş değerlendirme durumunda olduğu gibi, öğrencilerin süreçler ve sorunlar açısından kendi öğrenmelerini değerlendirmek için kullandıkları yüksek intellektüel becerilerine dayanır.	
Hizmete dayalı öğrenme	Genellikle yerel ya da geniş bir topluluğun bir organize hizmet veren öğrencilerin katılımı sonucu olarak ortaya çıkan öğrenme.	Toplum hizmetleri tabanlı öğrenme
Yetenek	Tutarlı bir standarda göre belirli bir görevi gerçekleştirmek için bilgiyi uygulama becerisi (operasyon boyut/prosedürel bilgi)	
Spiral müfredat	Müfredat/konu alanları ile ilgili yeni ve daha büyük ve daha karmaşık tecrübeleri ve periyodik bilgi, beceri ve tutumların tekrarını içeren müfredat geliştirme modeli. Bu eski öğrenmeyi pekiştirmek ve yeni öğrenme içeriği daha derin işletmek için hizmet vermektedir.	Müfredat spiral büyüme / öğrenme
Standart	1. Uygulanması beklenen veya uygulanan karar/talep veya kural (örneğin, "kalite standartları / Müfredat"). Müfredat standartları (kalite) eğitim içeriğine (içerik standartları), süreçlere (süreç standartları), sonuçlara (standart sonuçlar) ve çevreye (çevre standartları) atıfta bulunabilirler. Belirli bir sonuç verilmesi gerekiyorsa öğrenciler tarafından ulaşılmaması beklenen başarı.	

Konu	Özel öğretim disiplini (Örneğin matematik veya tarih gibi)	
Özetleyici Değerlendirme	Belli bir zamanda, öğrencilerin öğrenme sonuçlarının başarı ve ilerlemesini özetleyen değerlendirme.	
Sürdürülebilir Öğrenme	Toplum, ekonomi ve çevre sürdürülebilir kalkınmanın hizmeti ile ilgili öğrenme.	
Sürdürülebilir Öğrenme İlerlemesi	Önceki derslerde, bilgi, beceri ve tutumun yeni sistemlerde etkin entegrasyonuna dayalı öğrenme.	
Ders programı	Belirli bir konu ile ilgili öğrenme hedefleri, öğrenme sonuçlarını ve içeriğini açıklayan belge. Modern müfredat ayrıca öğretim ve değerlendirme için uygun metodoloji dahil, bunların uygulanması için rehberlik sağlamaktadır.	Belirli bir durumda Öğrenme programı
Öğretim	Öğrencilerin öğrenme stillerine uygun yöntemlerin geniş bir yelpazede kullanarak öğrencilerin öğrenmelerini teşvik amacıyla gerçekleştirilen etkinlik.	
Zaman Tahsisi	Bir okul yılı ya da bir hafta boyunca özel bir konu ya da öğrenme alanının öğretimi ve öğrenimi için belirli zaman. Müfredat Çerçevesi projeleri ve interaktif öğrenme ve öğretme üzerinde çalışmak için zaman tahsisi sağlar.	
Değerler	İnsanlar yol gösterici ilkeler ve kendi tercihleri ve davranışları için önemli referans olarak takdir ettikleri.	
Profesyonel Eğitim ve Öğretim	Müfredat Çerçevesi tarafından belirlenen temel yetkinlik başarıları hariç, eğitim ve belirli meslekler için çalışma ve mesleki niteliklerin becerilerini elde etmelerini sağlamak için eğitim.	

Bibliyografi

Acedo, C., Ferrer, F. & Pamies, J. (2009). Kapsayıcı eğitim: Açık tartışmalar ve önümüzdeki yol. İzahnamesinde 151, Vol. XXXIX, no. 3. s 227-238.

Amstrong, Th. (1994). Sınıfta Çoklu Zekâ. İskenderiye: Virjinya: Denetim ve Müfredat Geliştirme (ASCD) Derneği.

Avustralya. Eğitim Bölümü, Bilim ve Eğitim ve Avustralya Ulusal Eğitim Kurumu. (2002). *Gelecek için istihdam Becerileri*.

Avustralya. Queensland Hükümeti. Eğitim, Yetiştirme ve Sanat Bölümü (2008) P12 Müfredat Çerçevesi Queensland Devlet Okulların politika, ilke ve talimatları birleştirmek.

Botany, R., Magnin, Ch. & Zottos, e. (Eds.) (2005). *L'enseignement secondaire a l'échelle mondiale: bilans et perspectives. Actes du colloque de Genève 5-7 septembre 2004./ Dünya çapında ortaöğretim: Değerlendirme ve Perspektifler. Cenevre Toplantısı Bildirimleri 5-7 Eylül 2004. Cenevre: DIP, SRED, UNESCO IBE & UNIGE / FAPSE. Brady, L. ve Kennedy, K. (1999). Müfredat yapı. Prentice Tepesi.*

Conjard, P. & Devin, B. (Eds.). (2007). *La professionalisation: acquérir et transmettre des compétences*. Lyon: Anact.

Braslavsky, C. (Ed.). (2006). Herkez için Metin Kitapları ve Kaliteli Öğrenme: Uluslararası Deneyimlerden Öğrenilen Bazı Dersler. Cenevre: UNESCO Uluslararası Eğitim Bürosu.

Braskavsky, C. & Benavot, A. (Ed.). (2006). Karşılaştırmalı ve Tarihsel Perspektifinde Okul Bilgisi. İlköğretim ve Ortaöğretimde müfredatın değiştirilmesi. Karşılaştırmalı Eğitim Araştırma Merkezi, Hong Kong ve Springer Üniversitesi.

Crisan, A. (2006). Müfredat Gelişimin Şimdiki ve Gelecekteki Zorlukları: Politikalar, Uygulamalar ve Değişim için Ağ. Bükreş: Editura Educatia 2000 + Humanitas Eğitsel.

Colëill, I. & Gallagher, C. (2007). Yirmi birinci yüzyıl için bir müfredat geliştirme: İngiltere ve Kuzey İrlanda deneyimleri. İzahnamesi 144, vol. XXXVIII, no. 4 (Dosya Aç: Eğitim Reformu Zorlukları ile karşılaşan Müfredat Geliştiriciler). s 411-426.

Avrupa Konseyi. (2004). Bütün Avrupanın EDC Politikaları Çalışması. Demokratik Vatandaşlık Faaliyetleri Eğitimi 2001-1004. Strasbourg.

Dale, R. ve Robertson, S. (Eds.). (2009). Eğitimde Küreselleşme ve Avrupalılaşma. Sempozyum kitapları.

Delors, J., Al Müftü, I. & Amagi, I. (Eds.). (1996). *Öğrenme. Hazine dahilinde: Yirmibirinci Yüzyıl için Eğitim konusunda Uluslararası Komisyon UNESCO'ya rapor. Paris: UNESCO.*

Eğitim ve Bilim bölümü (2001). *Kosova'da Yeni Müfredat Çerçevesi (okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve üst orta öğretim), tartışma için beyaz kitap. Priştine*

Kosova Pedagoji Enstitüsü (2010). *pedagogjik araştırmalar (çalışmaların toplanması)*, Priştine.

Piaget, J. (2005). *Pedagogjinë ile ilgili*. Tiran: Müfredat ve Standartlar Enstitüsü

Müfredat ve Standartlar Enstitüsü . (2006). *Pedagogjik dergisi Tiran*

Müfredat ve Standartlar Enstitüsü (2005) *Okul Öncesi Eğitimi*. Tiran

Müfredat ve Standartlar Enstitüsü. (2005). *Müfredat ve Okul*. Tiran

Earl. L., Watson, N. & Katz, S. (2003). Büyük Ölçekli Eğitim Reformu: Yaşam Döngüsü ve Sürdürülebilirlik Etkileri. İngiliz Öğretmenler için Merkez CfBT.

İngiltere Eğitim ve İstihdam Bakanlığı (EvİB) ve Nitelikler ve Müfredat Kurumu (NMK). (1999). Ulusal müfredatı, öğretmenler için el kitabı (10-13 s). Londra: HMSO.

İngiltere. QCA. (2000). Revize edilmiş ulusal müfredat. Londra. www.qca.org.uk/qca_13575.aspx veya www.nc.uk.net bakın.

İngiltere. Eğitim ve Beceriler Bakanlığı (DfES). (2000). Çalışma Şemaları. London. www.standards.dfes.gov.uk/schemes3/ bakın.

İngiltere. QCA. (2004). Gelecek sitesi. Londra. www.qca.org.uk/qca_6073.aspx bakın.

İngiltere. QCA. (2007a). Yeni ikincil müfredat. Londra. www.curriculum.qca.org.uk/aims/index.aspx bakın.

İngiltere, QCA. (2007b). Müfredatın büyük resmi. Londra. http://www.curriculum.qca.org.uk/key-stages-3-and-4/organizing-yourcurriculum/principles_of_curriculum_design/bigpicture.aspx bakınız.

Ettayebi, M., Jonnaert, Ph., Operti, R., (Eds.) (2009). *Logique de compétences et développement curriculaire: débats, perspectives et alternative*. Editions L'Harmattan.

Avrupa komisyonu;. Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü. (2000).

Okul Eğitim Kalitesinin Avrupa Raporu. Onaltı Kalite Göstergeleri.

Kalite Göstergeleri ile ilgili çalışma Komitesi'nin çalışmalarına dayalı rapor.

Farstad, H. (2004). Yaşam için Yeterlilikler: Eğitim Bazı Etkileri. Çalıştay için Arkaplan Kağıdı 3: Kaliteli Eğitim ve Yaşam için Yeterlilikler. Eğitimin Uluslararası Konferansın UNESCO 47. Oturumu.

Flinders, D. J. ve Thornton, S. J. (Eds.). (2004). Müfredat Çalışmaları Okuyucu. (2. baskı). New York: Routledge.

Eğitim Fakültesi . (2010). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları no.1 Vol 7*. Priştine Gardner,

H. (1993). Çoklu Zeka. Uygulama için Teori. Okuyucu. temel

Kitaplar.

Georgescu, D. (2002). Kosova'da müfredat geliştirme üzerine. Gelişim Eğitim Dergisi'nde. Vol. 9.1. pp 29-20.

Georgescu, D. ve Palade, E. (2003). Romanya'da Açıl Toplum Şekillendirici Eğitimi 19902000: Büyük Ölçekli Eğitim Reformu Örnek Çalışmaları. Vol. II, no 3.Dünya Bankası.

Georgescu, D. (2005). Le role de l'education dans les situations de post-conflit. Les experiences du Bureau International d'Education (BIE). In Aligisakis, M. (Ed.). (2005). *L'Europe et la sorite des conflits*. Geneve: EURYOPA Institut European, Université de Geneve.

Georgescu, d. (2006).21. Yüzyıl için müfredat felsefeleri: eski ve yeni ne dir?

Crisan'da, A. (2006). Müfredatın Gelişimin Şimdiki ve Gelecekteki zorlukları: Politikalar, Uygulamalar ve Değişim için Ağ. pp 79-96. Bükreş: Editura Educatia 2000 + Humanitas Eğitsel.

Georgescu, D. (2007). Açık Dosyaya giriş. İzahnamesi 144, vol. XXXVIII, no. 4. (Dosya Aç: Eğitim Reformu Zorlukları ile karşılaşan Müfredat Geliştiriciler).

GTZ ve BMZ. (2008). Birlikte Yaşamayı Öğrenme. Yşam becerileri,vatandaşlık,barış ve insane hakları için tasarım, izleme ve eğitimin değerlendirilmesi.(UNESCO IBE işbirliği ile).

Harland, J. et al. (2002).Müfredat çalışıyor mu? Londra: nfer.

Keating-Chetwynd, S. (Ed.), Brett, P., Mompont-Gaillard, P. & Salema, MH, (2009). Nasıl tüm öğretmenlerin vatandaşlık ve insan hakları eğitimi destekleyebilir: yeterliliklerin geliştirilmesi için bir çerçeve. Strazburg: Avrupa Yayıncılık Konseyi.

EBTB (2003) .*Eğitim Planı ve Proğramı* 1. Priştine

EBTB (2004). *Eğitim Planı ve Proğramı* 2. Priştine

EBTB (2005). *Eğitim Planı ve Proğramı* 3. Priştine

EBTB (2005). *Eğitim Planı ve Proğramı* 4. Priştine

EBTB (2005). *Eğitim Planı ve Proğramı* 5. Priştine

EBTB (2003). *Eğitim Planı ve Proğramı* 6. Priştine

EBTB (2004) *Eğitim Planı ve Proğramı* 7. Priştine

EBTB (2005). *Eğitim Planı ve Proğramı* 8. Priştine

EBTB (2002). *Eğitim Planı ve Proğramı* 9. Priştine

EBTB (2005). *Eğitim Planı ve Proğramı* 9. Priştine

EBTB (2003). *Eğitim Planı ve Proğramı* 10. Priştine

EBTB (2004). *Eğitim Planı ve Proğramı* 11. Priştine

EBTB (2005). *Eğitim Planı ve Proğramı* 12. Priştine

EBTB (2005). *Eğitim Planı ve Proğramı* 13. Priştine

- McCormick, R. ve Murphy, P. (2000). Müfredat. Öğrenmeye odaklanmak için dava. Ay, B., Ben-Peretz, M. & Brown, S. (Ed.) içinde. (2000). Eğitimde Routledge Uluslararası Refakatçısı. Londra: Routledge. s 204-234.
- Yeni Zelanda. Milli Eğitim Bakanlığı. (Yıl belirtilmeyen).Yeni Zelanda Müfredat Çerçevesi. Wellington. http://www.tki.org.nz/r/governance/nzcf/index_e.php bakın
- Kuzey İrlanda. (1999).Müfredat 21 konferansı ve müfredat izleme programından anahtar mesajlar. Belfast.
- Kuzey İrlanda. CCEA. (2007).Yeni Kuzey İrlanda müfredatın internet sitesi. [Www.nicurriculum.org.uk](http://www.nicurriculum.org.uk) bakın. Tematik Üniteleri için, [www.nicurriculum.org.uk/connected_learning / thematic_untis / bkz](http://www.nicurriculum.org.uk/connected_learning/thematic_untis/bkz).
- Norveç. Eğitim, Araştırma ve Kilise İşleri Kraliyet Bakanlığı. (1999). Norveç'te 10 Yıllık Zorunlu Okul Müfredatı.Norveç Eğitim Kurulu. ([Http://www.ls.no](http://www.ls.no) bakınız).
- Norveç. Eğitim, Araştırma ve Kilise İşleri Kraliyet Bakanlığı. (Yıl belirtilmedi).
- Ortaöğretim İlköğretim ve Norveç'te Yetişkin Eğitimi için Temel Müfredat.Norveç Eğitim Kurulu. ([Http://www.ls.no](http://www.ls.no) bakınız).*
- OECD. (2008). Trendler Şekillendirme Eğitimi. Eğitim Araştırma ve Yenilik Merkezi.
- OECD. (2009). Eğitim bugün: OECD Perspektifi. Eğitim Araştırma ve Yenilik, Eğitim ve Beceriler Merkezi.
- AGİT, ODIHR, Avrupa Konseyi, OHCHR ve UNESCO. (2009). Avrupa, Orta Asya ve Kuzey Amerika'nın Okulu Sistemde İnsan Hakları Eğitimi : (Tibbitts, F. tarafından düzenlenmiş).
- Perry, L. B. & Tor, G. (2008). Eğitim transferi anlama : Teorik bakış açıları ve kavramsal çerçeveler . Beklentiler 148, Vol. XXXVIII, no. 4. s 509-526.
- Pinar, w. F. (Ed.). (2003). Müfredat Araştırmaları Uluslararası El Kitabı. Routledge.
- Ross, A. (1999). Müfredat. Yapımı ve Eleştirisi. Londra ve New York: Falmer basın.
- Rychen, D. s. Ve Tiana, A. (2004). Eğitimde Temel Yeterlilikler geliştirilmesi. Uluslararası Deneyimlerden Öğrenilen Bazı Dersler. Cenevre: UNESCO Uluslararası Eğitim Bürosu.
- Savolainen, H. (2009). Çeşitliliğe yanıt ve mükemmellik çabası: Finlandiya davası. Beklentiler 151, Vol. XXXIX, no. 3. pp 281-292
- Schleicher, A. (2006). Eğitim Ekonomisi.Avrupa başarısına eğitimin anahtar olmasının nedeni?.Kısaca Lizbon Konseyi Politikası.
- Schleicher, A. (2009). Eğitimde kalite güvence ve özkaynak: PISA dan dersler.

İzahnamesin de 151, Vol. XXXIX, no. 3. s 251-280.

İskoçya. İskoç Yeterlilik Kurumu. (2003). Anahtar yetkinlikler - bazı uluslararası karşılaştırmalar. Politika ve Araştırma Bülteni. Bülten no. 2.

İskoçya. Daha akıllı İskoçya İskoç Hükümeti, HMIE - İskoç Eğitimin İyileştirilmesi, SQA ve Öğrenme Öğretme İskoçya. Mükemmellik için Müfredat. Edinburg. [Www.curriculumforexcellencescotland.gov.uk](http://www.curriculumforexcellencescotland.gov.uk) bakın.

İskoçya. İskoç Yönetimi. (2006). Mükemmellik için müfredat. Müfredat inşası 1. Müfredat Alanların katkısı. Edinburg.

İskoçya. İskoç Yönetimi. (2008). Mükemmellik için müfredat. Müfredat inşası 3. Öğretme ve Öğrenme için Çerçeve . Edinburg.

Güney Afrika. (2005). Revize edilmiş Ulusal Müfredat Bildirimi Notları R-9 (Okullar) Politika - Genel Bakış ve Öğrenme Alanı Tabloları. [Www.dest.gov.au/sectors/school_education_initiatives_revie](http://www.dest.gov.au/sectors/school_education_initiatives_revie) bakın.

Dünya Bankası. (2005). Geleceği yeniden şekillendirme. Eğitim ve çatışma sonrası dönemi rekonstrüksiyonu. Washington, D. C.

UNESCO Küresel İzleme Raporu 2005. (2004). Kalite Şartı. UNESCO Yayıncılık

UNESCO. (2005). Bilgi Toplamlarına Doğru. Paris: UNESCO Yayıncılık.

UNESCO Küresel İzleme Raporu 2008. (2007). 2015 yılına kadar herkes için eğitim.

Bunu yapabilecekmiyiz?. UNESCO Yayıncılık ve Oxford Üniversitesi Yayınları.

UNESCO, UNESCO IBE & ISESCO. (2008). Yenilikçi Ders Kitabı Tasarımı aracılığıyla Düşünme ve Barış İnşaatı. Müfredat, ders kitapları ve öğrenme yoluyla Barış ve Kültürlerarası Anlayış için Yönergeleri Geliştirme Üzerine Bölgesel Uzmanların Toplantı Raporu.

Malzemeler. Paris: UNESCO. (yazarlar: Georgescu, D. & Bernard, J.).

ABD Eğitim Bakanlığı, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Değerlendirme ve Bölgesel İşbirliği için Ulusal Merkezi. (2003). Belirlenmesi ve Titiz Kanıt tarafından desteklenen Uygulayıcı Eğitim Uygulamaları: Bir Kullanıcı Dost Kılavuzu.

Zgaga, P. (2005). Sosyal İmarda Eğitimin Önemi. Ljubliana & Wien: Eğitim Politikaları Çalışmaları ve Avusturya Kültür İletişim Merkezi.

White, G. (2004). Okul Müfredatı Yeniden Düşünmek. Değerler, Hedefler ve Amaçlar. London: Routledge Falmer.

William D. (2000). Standartlar. Onlar nedir, ne yapıyorlar ve nerede yaşıyorlar? Ay, B., Ben-Peretz, M. & Brown, S. (Ed.) içinde. (2000). Eğitimde Routledge Uluslararası Refakatçısı. Londra: Routledge. s 351-363.

Whitby, K., Filmer-Sankey, C. & S. O'Donnell, S. (2005). Müfredat Uluslararası İnceleme ve Değerlendirme Çerçeveleri. Tematik Deneyimi: Düşük Ortaöğretimde Eğitim Becerilerin Öğretimi. QCA & Eğitim Araştırmaları Ulusal Vakfı (EAUV). (Aynı zamanda İNCA Nitelikler ve Müfredat Geliştirme Ajansı / QCDA ve eaUV tarafından desteklenen dünya çapında Eğitime bakınız - http://www.inca.org.uk/thematic_

probes.html).

Kosova'da kapsamlı eğitimin geliştirilmesi. (2008). *Zorluklar ve sonuçları (antoloji)*.
Pristina: Kosova'da eğitim sektörünün gelişmesi için Finlandiya desteği

Kosova Müfredat Çerçevesi hazırlanmasında katılımcılar:

MKÇ sonlandırmak için grup:

Nehat Mustafa, EBTB de Bakan Yardımcısı

Drita Kadriu, Bakanının Siyasi Kabine Danışmanı

Ragip Gjoshi, Bakanının Siyasi Kabine Danışmanı

Xhavit Dakaj, EBTB'nın genel sekreteri

Halim Hyseni, eğitim uzmanı

Ramush Lekaj, Üniversite öncesi eğitiminde kalite güvencesi için Bölüm Başkanı

Mustafë Kadriu, Standartlar ve değerlendirme Bölümü Başkanı

Yönetim ekibi:

Sabri Tahiri, PU profesör ve Müfredat için Devlet Konseyi Başkanı (MÇUK)

Nezir Çoçaj Pedagoji, Enstitüsü Müdürü Bakan kabinesinde eski siyasi danışman

Agim Bërdynaj, EBTB Üniversite Öncesi Eğitim Geliştirme Dairesi Başkanı

Alush Istogu, EBTB Üniversite Öncesi Eğitim Yönetimi Bölümü Müdürü

Ramush Lekaj, üniversite öncesi Kalite Güvence Bölümü başkanı.

Teknik Grup

Armend Tahirsylaj, teknik ekip lideri (ağustos 2009-ağustos 2010)

Flora Kryeziu, teknik ekip lideri (ekim 2010-haziran 2011)

Luljeta Belegu Demjaha, Müfredat Çerçevesinin tasarımı için teknik ekip içinde

EBTB'nın dış işbirlikçisi (ağustos 2009-haziran 2011)

Lindita Boshtrakaj, Müfredat Çerçevesinin tasarımı için teknik ekip içinde *EBTB'nın* dış işbirlikçisi (ağustos 2009-haziran 2011).

Uluslararası danışmanları:

Dakmara Georgescu, program uzmanı, danışman (IBE UNESCO), UNICEF tarafından belirlenen (temmuz 2009 şubat 2010 a kadar).

Mr Ian Colwill, Danışman (ağustos – Eylül 2009)

Ms Carmel Gallagher, Danışman (ağustos – kasım 2009)

Ms Felisa Tibbitts, Danışman (kasım 2009)

Alexandru Crisan, EU Edu SWAp Projesinde uluslararası danışmanı.

UNICEF inceleme süreci, KMÇ hazırlanması ve yayınlanması ile ilgili hükümete destek vermiştir

Diğer katılımcılar: (Alfabetik olarak sıralanmıştır)

Abdurrahman Simnica, Mesleki Eğitim Bölümü
Agim Gashi, Doğa Bilimleri Fakültesi'nde profesör
Agim Rexhepi, Eğitim müfettişi
Agim Rusinovci, Sanat Akademisi, Priştine Üniversitesi Profesörü
Agim Vinca, Filoloji Fakültesi, AcAc üyesi profesörü
Agni Dika, Mühendislik Fakültesi, Priştine Üniversitesi
profesörü
Ali Shabani, USESC Başkanı
Arber Salihu, EBTB müfredat sektörü
Argjend Osmani, IT uzmanı
Arif Demolli, EBTB ders kitapları sektörü
Azem Guri, Kaçanik, Eğitim, Belediye Başkanı
Bathiar Kryeziu, Eğitim Fakültesi, Priştine Üniversitesi profesörü
Bajram Beqiri, Ebeveyn Konseyi Başkanı
Bajram Berisha, Priştine Üniversitesi Rektörlüğün Pro-Rektörü
Behxhet Mustafa, SHMN Fakültesi, Priştine Üniversitesi profesörü ,
Besa Luzha, Müzik Fakültesi (Sanat Akademisi) Priştine Üniversitesi Profesörü
Besa Zagragja, Priştine eğitim müfettişi
Binak Gerguri, Pedagoji Enstitüsü'nde araştırmacı
David Royle, Müfredat anahtar ve EU Ed SWAp da proje geliştirme eğitimi uzmanı
Eda Vula, Eğitim Fakültesi, Priştine Üniversitesi profesörü
Edmond Beqiri, profesör, Priştine Üniversitesi
Emine Bakalli, Felsefe Fakültesi, Priştine Üniversitesi Profesörü
Enesa Kadiq, EBTB da, Azınlık ve Cinsiyet Bölümü Başkanı
Eric Woods, Edu SWAp Program Koordinatörü
Feime Llapashtica, EBTB da, Müfredat Sektörü
Ferit Idrizi, EBTB da, Avrupa Entegrasyon Dairesi Müdürü
Fetah Bylykbashi, pedagoğ, okulöncesi eğitim sektörü
Fetah Kosumi, Alt ortaöğretim Sektörü
Hajrije Devetaku, Pedagoji Enstitüsü Araştırmacısı
Haki Xhakli, Eğitim Fakültesi profesörü
Igballe Cakaj, EBTB- de Eğitim Dairesi Başkanı
Islam Krasniqi, Felsefe Fakültesi, Priştine Üniversitesi Profesörü
Ismet Potera, Pedagoji Enstitüsü'nde araştırmacı
Kismete Hyseni, Edebiyat Profesörü
Laberi Luzha, okulöncesi eğitimin sektör lideri
Linda Salihu, Felsefe Fakültesi Profesörü, Priştine Üniversitesi
Lindita Rugova, Filoloji Fakültesi Profesörü, Priştine Üniversitesi
Merita Jonuzi, EBTB çocuk hakları koordinatörü
Milaim Elshani, Prizren de teftiş sektörü lideri
Minir Efendia, SHMN Fakültesinde Profesör, Priştine Üniversitesi
Mirlinda Zeka, Değerlendirme ve Standartlar Bölümü
Naim Sylja, SHMN Fakültesinde profesör

Nezir Hajdini, Mitroviça'da Teftiş Sektörünün eğitim müfettişi
Nizafete Kutillovci, Değerlendirme ve Standartlar Bölümü EBTB
Nuhi Gashi, diasporadaki ek eğitim koordinatörü
Radica Berishaj, yaşam boyu öğrenme için öncü sector EBTB
Ramiz Hoti, MNS fakültesinde professor, Priştine Üniversitesi
Remzi Salihu, Priştine Eğitim Belediye Müdürlüğü direktörü
Rexhep Kastrati, EBTB müfredat Sektörü
Ryve Prekoroxha, EBTB mesleki eğitimin bölümü
Selim Mehmeti, Pedagoji Enstitüsü'nde araştırmacı
Shejnaze Elezi, EBTB müfredat Sektörü
Shemsi Krasniqi, Felsefe Fakültesi, Priştine Üniversitesi Profesörü Shqipe Gashi, EBTB Müfredat Sektörü
Tom Gougeon, AB'de SWAP Edu danışmanı
Valbona Rexhepi, Beden Eğitimi Fakültesi, Priştine Üniversitesi Profesörü
Vedat Kiseri, Eğitim Fakültesi, Priştine Üniversitesi Profesörü
Vlera Kastrati, toplumsal cinsiyet eşitliği yönünden CCC yorumlayan UNICEF danışmanı
Zef Osmani, Cakova da teftiş sektör lideri. Priştine